

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Nataša Zupanc

Vloga UNIFIL-a pri reševanju krize v Libanonu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Nataša Zupanc

Mentor: doc. dr. Iztok Prezelj

Vloga UNIFIL-a pri reševanju krize v Libanonu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Največja zahvala gre moji družini ter fantu Draganu, ki so mi omogočili študij, me vzpodbujali in mi veskozi stali ob strani. Zahvalila bi se tudi mentorju doc. dr. Iztoku Prezlju za vse konstruktivne pripombe, nasvete ter potrpežljivost pri izdelavi diplomskega dela.

Maruša, Mateja, Mojca, Špela, Vesna, Grega ter Janez hvala za vašo pomoč, nasvete ter mnogo dobre volje v času študija.

V Ljubljani, 20. april 2009.

Zupanc Nataša

Vloga UNIFIL-a pri reševanju krize v Libanonu

V diplomskem delu sem podrobneje predstavila mirovno operacijo UNIFIL v Libanonu pod okriljem Organizacije Združenih Narodov od leta 1978 do leta 2009 (misija je aktivna še danes). Zaradi nezmožnosti libanonske države, da po osamosvojitvi leta 1943 vzpostavi administrativno oblast, je prišlo do številnih kriznih situacij, ki so zahtevale ustanovitev takšne misije pod okriljem OZN. H krizni situaciji, ki je nastala v državi, so pripomogli številni zunanji dejavniki. Pomembno je razumeti odnos med Libanonom in njegovimi sosedi, ki uporabljajo Libanon kot vojno polje, da dosežejo svoje interese. Poseben poudarek sem v diplomskem delu posvetila misiji UNIFIL. Libanon je zaprosil OZN za pomoč pri reševanju problemov, ki so nastali v državi. Misija je nastala, da bi pripomogla Libanonu vzpostaviti administrativno oblast ter poskrbeti za čim hitrejši umik Izraela z ozemlja države. Za boljše razumevanje problemov, s katerimi so se srečevali pripadniki misije, je pomembno predstaviti uporniške organizacije, ki so misiji onemogočale izpolnjevanje mandata.

Ključne besede: UNIFIL, Libanon, mirovne operacije, Organizacija Združenih Narodov.

The role of UNIFIL in solving the crisis in Lebanon

In my thesis I tried to present the United Nation Interim Force in Lebanon, a peacekeeping operation established in Lebanon under auspices of the United Nations, I limited my paper to the period from 1978 until 2000 (the peacekeeping operation is still active). The inability of Lebanon to create an administrative authority, after its independence in 1943, made it easier for several crisis situations to occur on Lebanon's territory. Because Lebanon's neighboring countries use its territory as a war field to achieve their own interests it is important to understand the relationship between them. I focused an important part of my paper on the mission itself. Lebanon asked the United Nations to help and assist the Lebanese Government in restoring its authority in the area and to confirm Israeli withdrawal from Lebanon. For a better understanding of several problems that the contingents of UNIFIL had to deal with it is also important to represent rebel (terrorist) organizations that have hampered the mission to fulfill its mandate.

Key Words: UNIFIL, Lebanon, peacekeeping, United Nations.

KAZALO:

SEZNAM KRATIC	6
1 UVOD	8
2 METODOLOŠKO – HIPOTETIČNI OKVIR.....	12
2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA.....	12
2.2 HIPOTEZE	13
2.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA.....	13
2.4 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	14
2.4.1 MIROVNE OPERACIJE (<i>peacekeeping operations</i>)	14
2.4.1.2 VRSTE MIROVNIH OPERACIJ	15
2.4.1.2 MIROVNE OPERACIJE OZN.....	16
2.4.4 HUMANITARNA INTERVENCIJA.....	17
2.4.5 KRIZA.....	19
2.4.6 KONFLIKT	21
3 OKOLIŠČINE, KI SO VODILE V KRIZO V LIBANONU	22
3.1 ZUNANJE OKOLIŠČINE	22
3.1.1 VPLIV RELEVANTNIH DRŽAV	22
3.1.2 IZRAEL.....	22
3.1.3 IRAN.....	27
3.1.4 SIRIJA.....	29
3.1.5 VPLIV ZDA	32
3.2 NOTRANJE OKOLIŠČINE	34
3.2.1 CIVILNA DRUŽBA	34
3.2.2 POLITIČNI SISTEM.....	36
4 VLOGA UNIFIL-A PRI REŠEVANJU KRIZE V LIBANONU	38
4.1 NASTANEK UNIFIL-a.....	38
4.2 DRŽAVE UDELEŽENKE	40
4.3 MANDAT MISIJE	43

4.4 ANALIZA KLJUČNIH NALOG MISIJE	46
4.4.1 PREKINITEV OGNJA IN UMIK IZRAELA	46
4.4.2 POVRNITEV MEDNARODNEGA MIRU IN VARNOSTI	47
4.4.3 ZAGOTOVITEV AVTORITETOE LIBANONSKE VLADE	48
4.5 FINANCIRANJE MISIJE.....	49
4.6 SODELOVANJE Z UNTSO.....	53
4.7 HUMANITARNA POMOČ	52
4.7.1 OBLIKE HUMANITARNE POMOČI.....	53
4.8 VPLIV UNIFIL-a NA GOSPODARSTVO	54
4.9 UNIFIL II.....	55
5 UPORNIŠKE ORGANIZACIJE KOT PROBLEM REŠEVANJA	
KRIZE	58
5.1. PALESTINSKA OSVOBODILNA ORGNIZACIJA (PLO).....	58
5.2 JUŽNA LIBANONSKA VOJSKA (SLA).....	61
5.3 AMAL.....	64
5.3 HEZBOLAH.....	66
6 ZAKLJUČEK.....	68
7 LITERATURA.....	76
ZEMLJEVIDI	
4.1: Razporeditev sil misije UNIFIL.....	41
5.1: Razporeditev uporniških skupin Hezbollah ter Izraelske obrambne sile.....	69

SEZNAM KRATIC

DN- Društvo Narodov.

ES- Evropska skupnost.

EU- Evropska Unija

GS- Generalna skupščina.

IDF- (*Israel Defence Forces*)-Izraelske obrambne sile.

ILO- (*International Labor Organization*)- Mednarodna Organizacija Dela.

IMF- (*International Monetary Fund*)- Mednarodni denarni sklad.

IRGC- (*Islamic Revolutionary Guard Corps*)- Islamska revolucionarna garda

MO- Mednarodna Organizacija.

NATO- (*North Atlantic Treaty Organization*)- Organizacija Severnoatlantskega Sporazuma.

OVSE- Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi.

OZN- Organizacija Združenih Narodov.

PLO- (*Palestinian Liberation Organization*)- Palestinska osvobodilna organizacija.

SLA- (*South Lebanese Army*)- Južna Libanonska vojska.

ULZN- Ustanovna Listina Združenih Narodov.

UNDOF-(*United Nations Disengagement Observer Force*)- Organizacija Združenih Narodov za nadzor premirja

UNEF- (*United Nations Emergency Force*)- Sile ZN za krizne razmere.

UNFICYP- (*United Nations Peacekeeping Force in Cyprus*)- Mirovna misija Združenih Narodov v Cipru.

UNIFIL- (*United Nations Interim Force in Lebanon*)- začasna misija Združenih Narodov v Libanonu.

UNTSO- (*United Nations Truce Supervision Organisation*)- Organizacija Združenih narodov za nadzor premirja.

VSZN- Varnostni Svet Združenih Narodov.

WHO (*World Health Organization*)- Svetovna Zdravstvena Organizacija.

WTO (*World Trade Organization*)- Svetovna Trgovinska Organizacija.

ZDA- Združene Države Amerike.

1 UVOD

Libanon je politično in versko najbolj razdeljena država na Bližnjem vzhodu, zaradi česar predstavlja potencialno nevarnost izbruha v že tako nestabilni regiji. Na severu in vzhodu meji na Sirijo, na zahodu ga obdaja Sredozemsko morje, na jugu pa meji z Izraelom. Uradni jezik je arabski (Hiro 1996, 186). Njegova geografska lega, predvsem bližina Izraela, in dejstvo, da je na ozemlju Libanona prisotno veliko število palestinskih beguncev, sta razloga, da je neizogibno vmešan v arabsko-izraelski spor. Medtem ko se Libanon že tako sooča z mnogimi problemi znotraj države, sosednje države njegovo ozemlje izkoriščajo za reševanje regionalnih konfliktov.

Po prvi svetovni vojni je Libanon upravljala Francija, samostojen pa je postal leta 1943. Zgodovino samostojnega Libanona zaznamujejo izmenjujoča se obdobja politične stabilnosti in nemirov, vseeno pa je država, zahvaljujoč visoki stopnji pismenosti in dolgi tradiciji merkantilistične kulture, v tem času postala pomembno regionalno finančno in trgovinsko središče, imenovano tudi »Pariz Bližnjega Vzhoda«. Takšno vlogo je Libanon obdržal do izbruha državljanske vojne leta 1975 (U.S. Departement of State 2008).

Pod francosko upravo je v Libanonu večinsko religijo predstavljal krščanstvo. Leta 2008 je kristjanov v državi še približno 40 odstotkov, večino, okoli 60 odstotkov, pa predstavljajo muslimani. Libanon sicer uradno priznava 18 verskih sekt, delitev moči med posamezne sekte pa predstavlja velik problem. Libanonski muslimani se nagibajo k podpori Irana in drugih arabskih držav na vzhodu, medtem ko kristjani svoje zaveznike iščejo na zahodu – v Združenih Državah Amerike (ZDA) in Evropi (U.S. Departement of State 2008).

V obdobju po osamosvojitvi ter uvedbi Nacionalnega pakta leta 1943 so se mnenja članov novonastale libanonske politične sfere o viziji državne identitete in vlogi Libanona v regiji močno razlikovala. Čeprav je Nacionalni pakt državi zagotovil neodvisnost, so pro-arabske in pro-zahodnjaške usmeritve še naprej razdeljevale državljane. Razlike so postale še bolj kritične, ko je prišlo do številnih spopadov na

Bližnjem vzhodu. Takšni regionalni konflikti so namreč od Libanona večkrat zahtevali, da se opredeli do ene ali druge strani, kar je le še spodbudilo nestrinjanja v državi in včasih celo vodilo v odprte konflikte.

Do leta 1970 so se zaradi vedno večje prisotnosti Palestincev pritiski zunanjih akterjev na Libanon še povečali. Po izgonu iz Jordanije leta 1970 se je PLO (*Palestinian Liberation Organization*) preselila v Libanon, s sedežem v Bejrutu. Palestinski ukrepi so na ozemlju Libanona povzročili številne izraelske zgrede. Palestinsko vprašanje je vedno bolj negativno vplivalo na že tako nestabilno in kritično stanje v Libanonu.

Drugi razlogi za konflikte, ki so državo v sredini 1970-ih pripeljali v krizno situacijo in dolgoročno destabilizacijo, so vključevali različna mnenja znotraj države glede državne identitete in vloge Libanona v regiji, nestrinjanja glede delitve moči v političnem sistemu ter splošno družbeno - ekonomsko nezadovoljstvo v državi.

Libanonsko vladajočo elito sta tako v 1970-ih čakali dve pomembni nalogi: izboljšati politično, socialno in gospodarsko stanje v državi ter zmanjšati vedno večje motnje, ki so jih povzročali zunanji akterji. Ti nalogi sta se izkazali kot pretežki za krhki libanonski politični sistem. Konstantni problemi ter neučinkovitost libanonskih političnih akterjev so le še doprinesli k nestabilnosti in pripeljali do izbruha državljanske vojne (Collings 1994, 1–5).

Državljska vojna med kristjani in muslimani se je začela leta 1975. Libanonska vlada je propadla, njene varnostne sile pa so bile razpuščene. PLO se je vključila v boj na strani muslimanov. Kaotična situacija, ki je prevladovala, je Palestincem dovoljevala skorajda popolnoma svobodno delovanje v južnem Libanonu, kar seveda ni bilo po godu Izraelu. Spopadi, ki so med leti 1975 in 1990 divjali v Libanonu, so pravzaprav predstavljali sočasno državljansko in regionalno vojno. Libanon se je v tem času namreč znašel pod taktirko Sirije, južni del ozemlja je okupiral Izrael, Iran pa je podpiral muslimanski sekti Šiitov¹ v boju proti Izraelu (Collings 1994, 166–187).

---

¹ Šiiti so pripadniki muslimanske ločine (Hiro 1996, 328).

Prvi vdor Izraela v Libanon leta 1978 je bil poskus, da bi se odpravila prisotnost gveril, ki so povzročale nemire na mejnem območju, in povečal pritisk na Libanon. Izraelske čete so pobile številne civiliste, kar je povzročilo močno sovraštvo s strani vseh skupin v Libanonu. Leta 1982 je bil Izrael še vedno razburjen zaradi libanonskih uporniških skupin kot so Hezbolah, Amal² in Palestinske osvobodilne organizacije (*Palestinian Liberation Organisation* – PLO),³ zato so še enkrat napadli Libanon, z željo, da bi odpravili te skupine in uničili njihovo moč v južnem predelu države. Prekinitev ognja je bila dosežena šele leta 1985, ko so se vmešali Združeni Narodi.

Napetost je zopet narasla leta 1996, ko je Varnostni Svet Združenih Narodov (VSZN) sprejel resolucijo, ki je obsodila izraelsko vojaško operacijo in pozvala k umiku vseh izraelskih sil iz južnega Libanona. Resolucija je prav tako zahtevala, da Izrael nadomesti škodo, ki jo je povzročil z izgredu v državi. Stranke so sprejele premirje in se dogovorile, da se vzpostavi naknadni odbor, sestavljen iz Združenih Držav Amerike (ZDA), Izraela, Libanona, Sirije in Francije, ki naj bi deloval kot forum za posredovanje in obravnavo pritožb o vsakršnih kršitvah prenehanja ognja.

Dogovor o sporazumu in prekinitev ognja 27. aprila 1996 naj bi predstavljal konec krize v Libanonu (Crighton 2000, 120–30). Izraelske sile so se umaknile leta 2000, sirijske pa leta 2005. Kljub temu, da Sirija ni bila več prisotna v državi, je obdržala vojaški in politični vpliv preko Hezbolaha.⁴ Vlada je bila medtem razdeljena na stranke, ki podpirajo Sirijo – to so predvsem podskupine šiitov, ki imajo podporo Hezbolaha, Irana in Sirije ter tiste, ki ji nasprotujejo – kristjani, suniti in družji (muslimanski sekti) s podporo ZDA (U.S. Departement of State 2008).

Zaradi vseh sporov na tem območju in zaradi prošnje libanonske vlade za pomoč je VSZN ugotovil, da Libanon potrebuje njihovo pomoč. Z resolucijo 426 (1978) so se odločili, da vzpostavijo mirovno operacijo na tem območju. Prvi vojaki sil začasne

---

² Pomen uporniške skupine Amal bom opredelila v kasnejšem poglavju diplomskega dela.

³ Pomen uporniške skupine PLO bom opredelila v kasnejšem poglavju diplomskega dela.

⁴ Pomen uporniške skupine Hezbolah bom opredelila v kasnejšem poglavju diplomskega dela.

mirovne misije UNIFIL⁵ so prispeli na območje še istega leta, kmalu po sprejeti resoluciji (The Blue Helmets 1996, 83–86).

---

⁵ UNIFIL: United Nations Interim Force in Lebanon.

2 METODOLOŠKO – HIPOTETIČNI OKVIR

V metodološkem okviru bom opredelila predmet in cilj preučevanja, zastavila temeljne hipoteze, predstavila metodološki pristop ter opredelila temeljne pojme.

2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA

Zaradi nastalih konfliktov med Izraelom in Libanonom je Organizacija Združenih Narodov (OZN) leta 1978 ustanovila misijo UNIFIL, ki naj bi nadzorovala umik oboroženih sil iz Libanona ter poskušala doseči mir in stabilnost v regiji. Vendar so nestabilne razmere, ki so ogrožale mednarodni mir in varnost privedle do stalne prisotnosti sil OZN ter s tem misije UNIFIL. Zaradi konstantne nestabilnosti na območju je morala OZN misiji večkrat podaljšati svoj mandat, misija pa je aktivna še danes (2009). Namen diplomskega dela je opredeliti vlogo UNIFIL-a pri reševanju krize v Libanonu. Diplomska naloga bo kritično ocenjevala vlogo in učinkovitost začasne mirovne misije OZN v Libanonu. V središču zanimanja je torej UNIFIL, ki se je morala na tem kriznem območju spoprijeti z novimi izzivi. Misija je zanimiva za preučevanje predvsem zato, ker je bila ustanovljena na izjemno nestabilnem območju in soočena s številnimi izzivi pri reševanju varnostne krize in izpolnjevanju svojega mandata. Potrebno je poudariti odnos misije do relevantnih držav ter predstaviti uporniške skupine, ki so misiji oteževale izvršitev mandata.

Diplomsko delo je razdeljeno na tri vsebinske sklope. V prvem delu proučujem okoliščine, ki so privedle do krize v Libanonu, s poudarkom na notranjih ter zunanjih okoliščinah. Zunanje okoliščine so pomembne, saj bodo pomagale pojasniti vpliv relevantnih držav na začetek krize; notranje okoliščine pa bodo pomagale pri analizi raznolikosti civilne družbe ter šibkega političnega sistema, ki sta bila ena izmed glavnih razlogov za šibkost administrativne oblasti v državi.

V drugem delu naloge se bom osredotočila predvsem na vlogo UNIFIL-a pri reševanju konflikta. Zanimal me bo predvsem mandat, ključne naloge ter vpliv misije na varnost v Libanonu. Poskusila bom raziskati tudi učinkovitost misije.

V tretjem delu bom predstavila zapletenost krize s strani različnih interesnih skupin, ki so izjemno pripomogle k okrepitvi konfliktov v državi in so misiji le otežile opravljanje njenega mandata.

S pomočjo analize in preučevanja relevantne literature bom predstavila vlogo UNIFIL-a pri reševanju krize v Libanonu ter razložila sledeče:

- kakšen je bil odnos države Libanon do relevantnih držav;
- kakšna je bila vloga ZDA pri vzpostavljanju pomoči Libanonu;
- kako so notranji problemi vodili v nestabilnost;
- spremembe, ki so nastale z vzpostavljanjem misije UNIFIL II;
- kako so uporniške skupine povzročale probleme znotraj države ter otežile delo UNIFIL-u.

2.2 HIPOTEZE

H1: Nesposobnost libanonskih oblasti, da ustvarijo administrativno oblast na svojem ozemlju je vodila k neuspešnosti mirovne operacije, da izvrši svoj mandat, saj je bila že od začetka ustanovljena na sovražnem območju.

H2: Učinkovitost mirovne operacije UNIFIL je odvisna predvsem od njenega mandata ter od interesov držav, ki so vpletene v konflikt.

H3: Mirovna operacija v Libanonu je bila nujna ne samo zato, da bi poskusila razrešiti notranje oz. regionalne konflikte, temveč tudi zaradi humanitarne pomoči državljanom.

2.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA

Glavni vir podatkov so predvsem tuja monografska ter serijska dela in internet. Z analizo primarnih in sekundarnih virov bom preučila notranje in zunanje okoliščine, odnos relevantnih držav do Libanona ter razložila probleme, ki so jih povzročale uporniške skupine. Uporabila bom tudi študijo primera in sicer misijo za ohranjanje miru UNIFIL. Z opisno metodo želim pojasniti nastanek misije UNIFIL, njen razvoj in delovanje. Pri tem mi je bila v veliko pomoč strokovna literatura s tega področja. Deskriptivna metoda in analiza vsebine temeljne literature bosta pripeljali do osnovnih teoretičnih spoznanj in do opredelitve temeljnih pojmov. Z zgodovinsko metodo želim predstaviti korenine krize v Libanonu, ki so temeljnega pomena za razumevanje okolja, v katerem deluje UNIFIL. Pri tem sem uporabila predvsem zgodovinsko strokovno literaturo ter tudi nekatere časopisne članke. Analiza sekundarnih virov bo imela svojo vlogo predvsem pri zbiranju in analizi podatkov o reševanju varnostne krize v Libanonu s strani UNIFIL-a.

2.4 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

V tem poglavju bom opredelila temeljne pojme, ki se pojavljajo skozi celotno nalogo.

2.4.1 MIROVNE OPERACIJE (*peacekeeping operations*)

V literaturi lahko zasledimo mnogo različnih definicij termina mirovne operacije. Jelušičeva opisuje mirovne operacije kot vse oblike vojaških in nevojaških dejavnosti za vzpostavitev in ohranjanje mednarodnega miru in varnosti. Mirovne operacije se lahko izvajajo na različne načine in sicer: z neoboroženimi opazovalci, z lažje oboroženimi vojaškimi silami ali pa z bojnimi skupinami s težkim orožjem. Imajo mednarodne mandate, ki so v večini določeni s strani mednarodnih organizacij, najbolj pogosto s strani VSZN. Misije izvajajo regionalne organizacije, mednarodne organizacije ali *ad hoc* koalicije držav, potekajo pa zaradi vzpostavitve ali ohranitve *status quo* oziroma zaradi zagotovitve mirnega prehoda v drugo obliko politične skupnosti, za dobrobit lokalnega prebivalstva (Jelušič 2003, 628–630).

Grizold opredeljuje mirovne operacije kot način preprečevanja, zadrževanja in prenehanja sovražnosti ne samo v posamezni državi, ampak tudi med državami, ki so organizirane s strani OZN, da preprečijo konflikte in da vzpostavijo mednarodni mir in varnost. Nadaljuje, da mirovne operacije potekajo z nenasilnimi sredstvi, saj je njihov glavni cilj miroljubno posredovanje (Grizold 1999, 44).

Jelušičeva mirovne operacije opredeljuje z različnimi tipologijami, ki so posledice kriterijev, po katerih se operacije razvrščajo. Razdeli jih v sledeče generacije (Jelušič 2003, 635–637).

- Mirovne operacije prve generacije

Večinoma so to bile operacije, ki so nastale zaradi sporov v času dekolonizacije, ki pa so bile ustanovljene le v kriznih regijah.

Temeljna načela, ki sta jih definirala Dag Haamerskjold ter Lester B. Pearson in veljajo še danes:

1. načelo soglasja glede ustanovitve mirovne operacije na kriznem območju,
2. načelo neuporabe sile,
3. načelo prostovoljnega prispevanja vojakov,
4. načelo nepristranskosti,
5. načelo nadzora nad potekom mirovne operacije,
6. načelo sodelovanja z mirovnimi operacijami s strani sprtih strani.

- Mirovne operacije druge generacije

Ohranila so se določena načela iz prve generacije, nekatera načela pa so se precej spremenila. V nekaterih primerih se opušča soglasje sprtih strani, saj je tega zelo težko doseči v kriznih situacijah; uporaba sile je dopuščena, vendar le v primeru samoobrambe, kar pa se ne ujema z načelom nepristranskosti.

2.4.1.2 VRSTE MIROVNIH OPERACIJ

Grizold (1999, 7) loči naslednje mirovne operacije, ki se razlikujejo po nalogah:

1. Prvo skupino predstavljajo tiste mirovne operacije, ki se uporabljajo za zgodnje opozarjanje pred izbruhom konflikta.
2. V drugo skupino sodijo tiste mirovne operacije, ki se izvajajo za ohranjanje miru. Pri teh misijah obstajajo trije podtipi:
  - A. neoboroženi vojaški opazovalci,
  - B. oborožene interpozicijske sile,
  - C. mirovne sile za pomoč pri vojaških akcijah.
3. Mirovne operacije za pomoč pri uresničevanju mirovnega sporazuma.
4. Mirovne sile, ki pomagajo med spopadi.

2.4.1.2 MIROVNE OPERACIJE OZN

Z razvijanjem OZN lahko mirovno misijo označimo kot operacijo z uporabo oboroženih sil, vendar brez uporabe prisilnih sredstev, katere namen je vzpostavitev ali ohranitev mednarodnega miru in varnosti na kriznih oziroma konfliktnih območjih. Operacije so prostovoljne in osnovane na principu privolitve ter sodelovanja (The Blue Helmets 1990, 4–5).

Mirovne operacije sicer niso eksplicitno utemeljene v Ustanovni Listini Združenih Narodov (ULZN), vendar lahko zasledimo implicitne temelje v VI. in VII. poglavju listine. VI. poglavje govori o mirnemu reševanju sporov (31. člen: pogajanja, posredovanje, anketa, sprava, sodna rešitev, razsodništvo ter druga mirna sredstva), VII. poglavje pa o predvidenih akcijah v primeru ogrožanja miru, kršitve miru in agresivnih dejanj (popolna ali delna prekinitev odnosov in pretrganje diplomatskih odnosov ter akcije, ki vključujejo uporabo sile kot so blokade, demonstracije ter druga dejanja) (Ustanovna Listina Združenih Narodov 1992, 19–23).

Mirovne operacije OZN temeljijo na principu nepristranske prisotnosti sil OZN, ki naj bi omogočile pogoje za umiritev razmer ter za začetek pogajanj in rešitev krizne situacije, torej pogoje za trajno rešitev situacije.

Poročilo, ki ga je leta 1992 izdal takratni generalni sekretar Boutros Boutros Ghali je ponudilo OZN drugačno vizijo njene vloge pri vzpostavljanju mednarodnega miru in varnosti ter je določilo bolj dejavno vlogo organizacije pri reševanju konfliktnih situacij. Poročilo Dnevni red za mir: Preventivna diplomacija, ustvarjanje miru in ohranjanje miru je formalno opredelilo mirovne operacije v okviru OZN (An Agenda For Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peacekeeping, OZN dok. A/47/277-S/24111) (Združeni narodi 1992).

Štiri oblike mirovnih operacij, ki so opredeljene v tem poročilu:

1. Ohranjanje miru (*Peacekeeping*)

Niz vojaških operacij, ki se jih izvede ob pristanku vseh večjih sil v sporu. Mehanizem je bil ustvarjen za nadzorovanje in lajšanje implementacije dogovorov in v podporo diplomatskim ter drugim naporom, da bi se dosegla dolgoročna rešitev. *Peacekeeping* operacija mora biti nepristranska.

2. Ustvarjanje miru (*Peacemaking*)

Aktivnosti, ki jih sprejemajo pristojni akterji z namenom podpore ali aktivnega vključevanja v diplomatske težnje za doseganje politične sprave.

3. Preventivna diplomacija (*Preventive diplomacy*)

Mehanizem OZN za zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti, ki skupaj z diplomatsko - političnimi sredstvi zmanjšuje napetosti in konflikte med člani mednarodne skupnosti. Odgovornost za preprečevanje oboroženih spopadov si delijo številne mednarodne, regionalne, vladne in nevladne organizacije.

4. Izgradnja miru (*Peacebuilding*)

Se nanaša na dejanje, s katerim se skuša trenutno prekinitev ognja nadgraditi v trajajoči mirovni red.

2.4.4 HUMANITARNA INTERVENCIJA

Obstajajo številne definicije in opredelitve pojma humanitarna intervencija, toda univerzalna definicija, ki bi bila še kako potrebna, do sedaj še ni bila sprejeta. Temeljna predpostavka vseh definicij je, da imajo države pravico in morda, v določenih okoliščinah, tudi dolžnost, da posredujejo in pomagajo ljudem v državi, kjer obstajajo kršitve. Klasične intervencije ali vojne intervencije so političnega značaja in lahko kršijo notranji pravni red države ter njeno suverenost. Humanitarna suverenost se lahko zgodi le takrat, ko pride do kršitve človekovih pravic in za zaščito le teh (Gutman, Rieff in Dworkin 2007, 227).

Opredelitve humanitarne intervencije so različne, najbolj jasna med njimi naj bi bila, da obstaja splošno soglasje, da lahko država v skladu s svojo teritorialno suverenostjo po lastni razsodnosti obravnava državljane svoje države. Vendar obstaja mnenje, da ima razsodnost tudi omejitve in da mora biti intervencija, ki je v interesu človečnosti pravno dopustna. Če je torej država odgovorna za kršenje človekovih pravic in izvajanje krutosti je humanitarna intervencija pravno dopustna (Turk 1984, 257).

Abiew (1999, 18) je navedel, da humanitarna intervencija v klasičnem smislu vključuje uporabo sile kot samopomoči držav, da zaščitijo človekove pravice.

Danski inštitut za mednarodne zadeve je leta 1999 izdelal poročilo, v katerem je opredelil v kakšnih okoliščinah se lahko države zatečejo k humanitarni intervenciji. Humanitarna intervencija je dovoljena, ko države z uporabo oborožene sile posredujejo v drugi državi, brez dovoljenja vlade ciljne države. To se lahko zgodi z ali brez odobritve VS OZN, toda le v primeru kršitev človeških pravic ali mednarodnega humanitarnega prava.

Abiew (1999, 90–95) meni, da je humanitarna intervencija pomembna, saj večje spoštovanje človekovih pravic vodi do večje možnosti, da bo mednarodna skupnost bolj aktivna pri reševanju problemov kot je na primer kršenje človekovih pravic in temeljnih

svoboščin. Abiew ugotavlja, da je pomembno opredeliti tudi kriterije za izvajanje pravice do humanitarne intervencije, ki so sledeči:

1. kolektivno posredovanje,
2. le v primeru kršitve človekovih pravic,
3. motiv je lahko le humanitarne narave.

D'Amato navede, da le humanitarna intervencija, ki ne krši ozemeljske celovitosti države ter politične neodvisnosti te države izpolnjuje pogoje po mednarodnem humanitarnem pravu (D'Amato v Abiew).

Merila, ki jih je potrebno upoštevati pri izvajanju humanitarne intervencije (Roberts 2000, 2):

1. jasna dokazila o kršitvi človekovih pravic,
2. vlada države noče ali ne more sprejeti sankcijskih ukrepov,
3. obstaja jasna nujnost,
4. uporaba sile mora biti zadnja možnost,
5. namen intervencije je jasno razložen državljanom in mednarodni skupnosti,
6. ukrepe podpre država, v kateri je prišlo do kršitev,
7. obstaja podpora regionalnih držav,
8. potrebno je doseči visoko verjetnost uspeha,
9. v primeru uporabe sile se mora upoštevati mednarodno pravo o vodenju vojne.

ULZN je bila zasnovana z namenom preprečevanja agresije med državami in vsebuje temeljna načela kot sta suverenost držav ter neintervencija, zato so morale države članice sprejeti druge obveznosti po mednarodnem pravu za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Roberts 2000, 1).

Gutman, Rieff in Dworkin (2007, 227–320) menijo, da je humanitarna intervencija s stališča mednarodnega prava le stvar politične preference in kako jo zagovarja država, ki jo izvaja. Ugotavljajo, da je splošno znano, da lahko VSZN razglasi katerokoli kršitev kot »grožnjo mednarodnega miru in varnosti«. Njegovo določbo oz. ugotovitev oblikujejo:

javno mnenje, mednarodni aktivisti, televizijske postaje kot sta CNN ter BBC in politični vidiki stalnih članic VSZN.

2.4.5 KRIZA

V mednarodnem okolju se srečujemo s številnimi grožnjami, ki vplivajo na stabilnost držav, sprožajo obrambne vojaške odzive, vplivajo na razumevanje varnosti in spreminjajo poglede na mednarodno družbeno varnost. V takšnih primerih je izjemno pomembno sodelovanje med različnimi akterji za krizno upravljanje in preprečevanje.

Prezelj (2004, 23) definira termin nacionalna varnostna kriza kot dogodek, »ki se sproži, ko pride do izbruha ali stopnjevanja dejanskih ali zaznanih groženj varnosti oziroma groženj temeljnim vrednotam in normam nacionalne države ter pripadajoče družbe. Nacionalna varnostna kriza je v tem smislu situacija, ki hkrati predstavlja ogrožanje nacionalne varnosti, povzroča veliko negotovosti v zvezi z nacionalno varnostjo in nujnost ukrepanja s strani nacionalno-varnostnih organov kot so npr. vlada, obveščevalne službe, policija, vojska itn.«

Krizno načrtovanje na strateški in operativni ravni je nujnost za zagotavljanje varnostnega okolja. Cilj tega je zagotoviti varnost, odpraviti vir ogrožanja varnosti in pridobiti ponovni nadzor nad dogodki.

Krize so vse pogostejše in vse bolj uničujoče in so dandanes postale izrazit in trajen pojav v mednarodnih odnosih. Zaradi številnih pristopov in mnenj glede preučevanja kriz se je razvilo precejšnje število različnih definicij termina kriza. Furlan (at. al., 2006, 10) opredeljuje krizo kot »stanje, dogodek ali proces v državi ali zunaj nje, ki predstavlja resno grožnjo temeljnim nacionalnim interesom, družbenim vrednotam in normam, ter ga ni mogoče obvladovati z običajnimi sredstvi in dejavnostmi podsistemov nacionalne varnosti, temveč zahteva angažiranje kriznega upravljanja«.

Večina definicij krize se nanaša na meddržavne odnose. Sodobne krize so izjemno kompleksen pojav, zato pojma kriza ni mogoče na kratko definirati. V krizni situaciji se prepletajo številni dejavniki iz zunanjega ter notranjega okolja držav. Sodobne države zaznavajo vedno več pojavov, ki so utemeljeni kot grožnje varnosti. Lahko so politične, teroristične, kulturne, vojaške itd. Oboroženi spopadi visoke intenzivnosti vplivajo na stopnjevanje groženj varnosti. Povezanost med različnimi grožnjami (terorizem, kriminal ...) je lahko tako močna, da je težko določiti ali gre le za eno krizo ali pa več sočasnih kriz, ter ali so to zunanje ali notranje krize (Prezelj 2002, 71).

Kriza je lahko tudi »zaporedje interakcij med vladami dveh ali več držav v resnem konfliktu, ki ne vključujejo dejanske uporabe vojaške sile, obstaja pa zaznava velike verjetnosti oboroženega spopada« (Snyder in Diesing 1997, 6).

2.4.6 KONFLIKT

Konflikt lahko definiramo kot situacijo oz. dogajanje, v kateri so posamezniki, države ali skupine vpleteni v resno nestrinjanje in/ali nasprotovanje oziroma ko zaznajo, da so njihove vrednote, cilji, interesi in potrebe nasprotujoči (Tillet 1991, 7). Med akterje štejemo vse, ki so vpleteni v konflikt. Mednje spadajo tako države, mednarodne organizacije, regionalne organizacije, uporniške skupine, vladne in nevladne organizacije kot tudi druge vpletene entitete (Tillet 1991, 16).

Notranji oboroženi konflikt je značilen spopad med oboroženimi silami države in uporniški oboroženimi silami znotraj države. Glede na akterje v oboroženem konfliktu in razsežnost le tega pa ločimo med notranjim oboroženim konfliktom, mednarodnim oboroženim konfliktom in internacionaliziranim notranjim konfliktom (Verri 1992, 35).

3 OKOLIŠČINE, KI SO VODILE V KRIZO V LIBANONU

V krizo v Libanonu so vodile različne okoliščine, ki jih lahko v grobem razdelimo na zunanje in notranje. Zunanje okoliščine, ki so pomembne za diplomsko delo, so predvsem odnos Libanona z relevantnimi državami iz neposredne geografske bližine. Glavni notranji okoliščini, ki sta pomembni za analizo krize v državi in sta pripomogli k nestabilnosti v državi, sta raznolikost civilne družbe ter šibek politični sistem.

3.1 ZUNANJE OKOLIŠČINE

3.1.1 ODNOSI Z RELEVATNIMI DRŽAVAMI

Ko govorimo o krizni situaciji v Libanonu moramo upoštevati razne dejavnike, ki so pripeljali do takšnih razmer, preučiti moramo zelo pomembne zunanje dejavnike, ki se kažejo v uporabi Libanona kot bojnega polja za doseganje svojih nacionalnih interesov. V tem primeru moramo razumeti poseben odnos med Libanonom in državami iz neposredne geografske bližine, saj so najbolj vplivale na varnostno situacijo. Sirija, Izrael in Iran delujejo kot med seboj povezani akterji, kjer vsak deluje na teritoriju drugega in so izjemno pomembni dejavniki, ki so pripomogli k nestabilnosti v Libanonu. Do nesporazuma med Izraelom in Libanonom je prišlo zaradi domnevnih palestinskih aktivnosti v južnem Libanonu, kar je vodilo do izraelske invazije v Libanonu. Iran je relevantna država, saj sponzorira dve uporniški skupini v Libanonu in želi pridobiti nadzor nad državo. Sirija je pomembna zato, ker so sirijske čete v preteklosti večkrat pomagale libanonski vojski, njen cilj pa je med drugim bil doseči varnost in mir v Libanonu.

3.1.2 IZRAEL

Tako kot Libanon je tudi Izrael istočasno postal samostojna država. Zato so mnogi Palestinci pobegnili iz Izraela v Libanon kot begunci, s ciljem, da se pridružijo svojim muslimanskim privržencem na jugu države.

Za razliko od drugih članic Arabske Lige Libanon ni nikoli imel neposredne vloge v številnih vojaških spopadih med članicami ter državo Izrael. Razočaran zaradi situacije s Palestinci Libanon ni nikoli diplomatsko priznal Izraela kot legitimno neodvisne države.

Po prvi arabsko-izraelski vojni leta 1948 je Libanon dobil status tihega soseda v odnosu z Izraelom in kot tak ni predstavljal prioritete v izraelski zunanji politiki. Situacija se je spremenila konec 1960-ih, ko se je v Libanonu naselil drugi val palestinskih beguncev. Po tem dogodku je na libanonsko-izraelski meji postajalo vedno bolj napeto, Libanon pa je ponovno zavzel pomembno mesto v izraelski zunanji politiki. Zaradi domnevne palestinske aktivnosti v Libanonu je južni Libanon postal tarča izraelskih vojaških napadov.

Po letu 1975 – izbruhu državljanske vojne v Libanonu, destabilizaciji države, delitvi naroda in sirijski intervenciji – so izraelski zunanje - politični cilji usmerjeni v Libanon postajali vedno bolj agresivni in napadalni, vrhunec pa so dosegli z masivnim vpadom v Libanon leta 1982. Visoki cilji tega vpada so kmalu zbledeli, saj je nevarna libanonska kriza prisilila izraelske politike, da ponovno oblikujejo sliko Libanona, ki so jo ustvarili še pred letom 1948 ter temu primerno spremenijo svoje zunanje - politične cilje. Vseeno pa se Izrael ni bil pripravljen umakniti iz Libanona ali prekiniti čezmejnih napadov (Collings 1994, 109–110).

Marca leta 1978 je Izrael vdrl na ozemlje Libanona in okupiral področje južno od reke Litani. Glavni razlog te intervencije je bil uničevanje palestinskih baz, za katere je Izrael sumil, da so izvor napadov nanje. Po pozicioniranju UNIFIL-a⁶ južno od reke Litani naj bi misija prevzela vlogo blažilca odnosov med Izraelci in Palestinci, zato so se izraelske čete umaknile z ozemlja. Vseeno je Izrael v juniju 1982 zopet sprožil obsežno invazijo, v kateri so napadli oborožene palestinske gverile na področju južnega Libanona, premagali sirijske oborožene sile v centralnem Libanonu ter napredovali severno, vse do Bejruta. V invaziji je umrlo približno 20.000 Palestinecev in Libanoncev (Prados 2007, 15).

---

⁶ Resolucija ZN 425, 19 marec, 1978.

Razlogi za izraelske invazije v Libanon (Olson 1984, 25):

1. dostop do reke Litani na jugu Libanona,
2. uničenje PLO,
3. iskanje takšnega palestinskega vodstva, ki bi dovolilo stalen izraelski nadzor na tem območju.

V letu 1978 so se odnosi med Izraelom in Libanom vrteli okrog problema varnosti. Izrael je še naprej podpiral aktivnosti Južno-libanonske vojske (*South Lebanon Army* – SLA) ter hkrati uveljavljal svojo politiko napadov na palestinske in libanonske tarče, ki so jih označili kot teroristične baze. Izraelska dejavnost v Libanonu leta 1978 je kljub svoji resnosti in pomembnosti v očeh Izraelcev precej zbledela v primerjavi z invazijo iz leta 1982, saj je slednja pustila posledice na celotni južni polovici Libanona. Direktno posledice tega napada so vključevale smrt ter izgon več tisoč palestinskih borcev. Za kratko obdobje je izraelska invazija izničila sirijski vpliv na Libanon, saj se je bila sirijska vojska prisiljena umakniti proti severu in vzhodu. Izraelski konflikt je spodbudil nastanek novih mednarodnih vojaških enot iz Velike Britanije, Italije, Francije in ZDA, ki so nadzorovale umik Palestincev iz Libanona in kasneje poskušale ohranjati mir na ozemlju (Library of Congress Country Studies 1987, 1–2).

Junija 1982 je Izrael pričel z bolj obsežno invazijo, katere cilji so bili: poraz sirijskih sil, izkoreninjenje oboroženih palestinskih gveril s področja južnega Libanona ter pomikanje naprej proti mestu Bejrut na severu države. Izraelska invazija ni prinesla popolnega uničenja PLO, vsekakor pa je uničila znatno mrežo organizacij, ki jih je PLO oblikovala v Libanonu. Izraelske sile so izvršile popoln umik z libanonskega ozemlja leta 1985, vendar so ohranile devet milj široko varnostno cono v južnem Libanonu med leti 1985–2000. Izrael je prav tako nadaljeval s svojo zračno in vojaško dejavnostjo proti palestinskim in libanonskim oboroženim silam (Prados 2008, 15). Cilj vojaških operacij naj bi bil vzpostaviti novega reda pod izraelsko dominacijo (Chomsky 2003, 97).

Čeprav je OZN misijo za ohranjanje miru v južnem Libanonu uradno poimenovala kot začasno silo (*interim force*), je misija vseeno poskušala igrati pomembno vlogo pri posredovanju v agresivnih varnostnih situacijah ter uveljavljanju miru in varnosti v južnem Libanonu. Od ustanovitve leta 1978 je UNIFIL poskušal uresničiti glavni cilj, tj. umik Izraela iz ozemlja južnega Libanona, vendar je imela misija do ponovne izraelske invazije leta 1982 pri tem le malo uspeha. Uradno je pripadnikom misije UNIFIL dovoljeno uporabiti silo le, če se jim želi preprečiti uresničevanje njihovih obveznosti pod mandatom VSZN.

Sovražnosti med Izraelom in nasprotujočimi skupinami v južnem Libanonu so se po letu 1985 nadaljevale z različno intenzivnostjo. Julija leta 1993 so izraelske obrambne sile (*Israel defense forces* – IDF) kot odgovor na raketne napade na Izrael sprožile operacijo zračnih in topniških napadov proti Hezbolahu. Leta 1996 je Hezbolah ponovno okreplil napade na Izrael, ko je izstrelil številne rakete v varnostno cono in izraelske vasi. Izrael je odgovoril z operacijo *Grapes of Wrath* (Sadovi jeze), ki je predstavljala masivno topniško bombardiranje na Hezbolah in civilne infrastrukturne tarče v Libanonu.

Pozornost svetovne javnosti je bila ponovno usmerjena v izraelsko-libanonski konflikt, ko so IDF leta 1996 pomotoma zadele tabor z begunci OZN v Qani⁷ (Clawson in Eisenstadt 2006, 46–52). VSZN je reagiral z resolucijama 425 in 426, ki sta zahtevali takojšen in brezpogojen umik Izraela z libanonskega ozemlja (Palmer Harik 2004, 134–135). Tako se je leta 2000 izraelska vlada zaradi vse pogostejših napadov IDF in SLA odločila za enostranski umik svoje vojske iz Libanona. S tem se je končala 22-letna vojaška navzočnost izraelske vojske v Libanonu (Cossali 2002, 226–227).

Z umikom IDF z ozemlja Libanona ter z možnostjo podpisa mirovne pogodbe se je OZN odprla pot za uspešnejše izvajanje misije UNIFIL. Določila morebitne pogodbe bi vsebovala naslednje cilje (Clawson in Eisenstadt 2006: 59 –60):

1. doseči preprečitev čezmejnega terorizma s strani Libanona,

---

⁷ Qana je vasica v južnem Libanonu, kjer so v veliki večini nastanjeni pripadniki shiitske skupnosti ter tudi pripadniki misije UNIFIL. V času napada je bilo ranjenih več 100 civilistov.

2. ustvariti krepitev znanja na področju stalnega vojaškega odbora,
3. zagotavljati posebni raspored za umik IDF, razorožitve Hezbolaha in SLA ter ponovno zavzetje področja južnega Libanona s strani UNIFIL-a,
4. prepoved ustvarjanja oborožitvenega območja,
5. ustvariti skupino za spremljanje dogodkov za pomoč UNIFIL-u,
6. zagotoviti avtomatske sankcije za morebitne kršitve takšne pogodbe,
7. zagotoviti merljive, dosegljive ter trajnostne cilje za UNIFIL,
8. zagotoviti mednarodni izobraževalni program za pomoč pri nadzoru meja in notranje varnosti v južnem Libanonu.

Izrael je v Libanonu posredoval zaradi varnosti svojega ozemlja, ki so ga s svojo oborožitvijo ogrožale uporniške skupine kot sta Hezbolah in Amal. Palestinske in šiitske organizacije so imela svoja oporišča na spornem južnem delu Libanona, kjer so lahko brez težav ogrožale izraelsko ozemlje. Izraelski poseg v južnem območju Libanona je predstavljal agresijo na suvereno državo, bil je obračun z eno od skrajno šiitskih milic, Hezbolahom, ki ni skrivala svojega sovraštva do Izraela in je redno obstreljevala severni obmejni pas države.

Izrael je misiji UNIFIL povzročal številne probleme pri izpolnjevanju svojega mandata, resne kršitve libanonskega zračnega prostora in teritorialnega morja, obstreljevanje libanonskega ozemlja in varnostne cone iz Izraela, bombardiranje nasprotnikovih položajev v Libanonu in dejavnosti izraelskih obveščevalnih enot. Te aktivnosti trajajo že od prvega izraelskega napada ter vse do današnjega dne. UNIFIL je pričakoval, da bo z umikom Izraela iz ozemlja Libanona prišlo do izboljšanja odnosov, ampak se to žal ni uresničilo. Libanonska vlada ni pridobila avtoritete, ki bi ji dala možnost, da postavi vojaške enote na jug države, administracija je ostala na izjemno šibki ravni. Problem je bil tudi v tem, da je moč v Libanonu ostajala v rokah uporniške skupine Hezbolah ter Sirije.

3.1.3 IRAN

Iran v Libanonu sponzorira dve skupini: Irske revolucionarne sile (*Iranian Revolutionary Forces* - IRF) in Hezbolah. Te skupine pa so v Libanonu v stalni interakciji, zato mora vsaka politična formula, ki zadeva Libanon, zadovoljiti tako interese delujočih skupin v Libanonu kot tudi med-državne interese. Sredi te politične drame se je znašel UNIFIL, ki mora delovati znotraj ovir, ki jih predstavljajo številne lokalne, vojaške in vladne sile na jugu Libanona (Durch 1993, 185).

Iran je že od leta 1970 več kot očitno država, ki je odgovorna za številne teroristične napade na Bližnjem Vzhodu. Leta 2006 je pridobil nadzor na območju Gaze, ki ga je teroristična skupina Hamas nasilno prevzela. Po tem uspehu se je Teheran začel osredotočati na pridobitev nadzora v Libanonu. Ta cilj je bil dosežen, ko je Hezbolah še dodatno uničil že tako šibko libanonsko vlado. Iran je tako nadzoroval območje Gaze kot tudi državo Libanon.

Pomen Irana v libanonskih zunanjih odnosih je narasel v 1980-ih letih. Po izraelski invaziji na Libanon leta 1982 je iranski režim izkoristil napake izraelskih sil, da bi povečal svoj vpliv. Kmalu po izraelski invaziji je novoustanovljeni islamski režim v Iranu poslal kontingent Islamskega revolucionarnega varnostnega korpusa (*Islamic Revolutionary Guard Corps*– IRGC) v Libanon ter podprl ustanovitev Hezbolaha. Ključ pri spreobrnitvi libanonske opozicije v vseobsegajoče libanonsko gibanje leži v Hezbolahu, ki velja za najbolj vplivno ločino muslimanskih šiitov (Clawson in Eisenstadt 2000, 5–9).

Zahodne države so mnenja, da je najpomembnejši vidik iranskega vpliva na Libanon sprejetje retorike islamske republike proti tujcem, saj v skladu s tem principom nekateri ekstremistični šiiti, med katerimi so mnogi člani Organizacije islamske svete vojne (*Islamic Jihad Organization*), izvajajo nasilna dejanja proti tujim skupnostim (Collelo 1987, 176).

Januarja 1983 je prišlo med Libanonom in Iranom do prekinitve uradnih odnosov. Vzrok je bila nepripravljenost Irana, da umakne svoj IRGC, ki je predstavljal orodje države, da preko Hezbolaha posega v konflikte med šiitskimi skupinami. Odnosi so se izboljšali leta 1991, ko je prišlo do ustavitve napadov na pripadnike mirovnih sil UNIFIL in omejitve dejavnosti IRGC.

Libanon je bil vedno ključno strateško območje v regiji. Na severu meji s Sirijo, na jugu pa z Izraelom in je dejansko v središču napetosti. Zahodni narodi so upali, da se bo obmejni vpliv Irana v Libanonu omejil, ampak za Iran je Hezbolah izredno pomembna uporniška skupina, ki nadzira južni predel države. Libanon se zaveda nevarnosti na mejnih področjih in se bo, če zahodne države ne bodo zagotovile dovolj oborožitve za vzpostavitev ne le administrativne oblasti, ampak tudi vojaškega nadzora, obrnil na Iran za pomoč pri dobavi vojaškega materiala.

3.1.4 SIRIJA

Libanon je bil do leta 1920 pomemben člen 'Večje Sirije', dokler niso Francozi ustanovili 'Večji Libanon' kot sirijski protektorat. Leta 1926 je Libanon izjavil, da je ločena država, kar je bilo kasneje tudi napisano v libanonski ustavi. Sirija neodvisne države Libanon tudi do današnjega dne ne priznava. Podobno tudi mednarodna skupnost ni priznala Libanona kot samostojne države vse do podpisa Nacionalnega Pakta leta 1948. Ampak Libanon takrat, kakor tudi danes, ni imel dovolj vojaške moči, da bi varoval svojo suverenost.

Sirijske čete so v preteklosti večkrat pomagale obraniti Libanon pred Izraelom. Sirijski vojaki so bili dolgo časa del libanonske vojske, saj so bili mnjenja, da je njihova vojaška prisotnost v državi pomembna ne samo za Libanon, ampak tudi za Sirijo. Čeprav je bilo mnogo libanonskih prebivalcev nezadovoljnih s stalno prisotnostjo Sirije in so menili, da Sirija napada njihovo ozemeljsko integriteto, je bila njihova prisotnost zaradi nestabilnega stanja v državi zelo pomembna pomoč. S stališča Sirije je njihova navzočnost v Libanonu nujna, saj s tem ustvarjajo bolj varen teritorialen varovalni pas med Izraelom in svojo državo (Wenger, Martha in Julie Denny 1990, 21–24).

Sirijsko intervencijo v Libanonu lahko opišemo kot proces z različnimi mejniki, ki sovpadajo s tremi osnovnimi obdobji oziroma fazami. V prvi, začetni fazi leta 1975 se je Sirija primarno zanašala na diplomatska sredstva. V drugi fazi leta 1976 je Sirija le enkrat uporabila bolj prisilna sredstva, a še to posredno, ko so palestinske sile posredovale v Libanonu pod sirijskim poveljstvom. V tretji, zadnji fazi, ki je trajala od junija do oktobra leta 1976, pa je Sirija uporabila neposredno intervencijo. Dinamika opisane sirijske intervencije v Libanonu kaže na stopnjevan proces in ne na naključna, nepovezana dejanja (Weinberger 1986, 139).

Kljub dolgi zgodovini tuje intervencije v Libanonu je današnji vpliv držav kot je Sirija v mnogih pogledih brez zgodovinskega primera. Glede na obsežnost in potencialno trajanje sirijskega vmešavanja v Libanonu je potrebno razumeti prave motive za takšno vpletenost. Opozicijsko delovanje skrajnih nacionalistov in PLO proti sirijski intervenciji je bilo domnevno usmerjeno v vrnitev funkcije odločanja v roke Libanona (Collings 1994, 125–126).

Sirija je na svojem ozemlju popolnoma prepovedala vsakršno palestinsko vojaško dejavnost, medtem ko je sočasno podpirala takšne dejavnosti v Libanonu.

Sirijski cilji v Libanonu so bili sledeči:

1. preprečiti delitev Libanona,
2. doseči varnost in mir v Libanonu,
3. varovanje palestinskega odpora,
4. pomagati Libanonu pri prenovi in razvoju države.

Nadzor PLO je bil pomemben del sirijske politike v Libanonu. V času vojne je bil cilj sirijske politike v Libanonu preprečevati večje zmage katerih koli libanonskih bojevnikov. S tem, ko ni dovolila, da bi ena sama stranka nadzorovala Libanon, je Sirija obdržala lasten nadzor nad političnim in vojaškim dogajanjem. Dovolila je konflikte med nasprotujočimi aktivisti, zato da bi stranke ostale sprte med sabo, ni pa dovolila, da bi

libanonski notranji konflikt ušel kontroli, razen če bi to bilo v sirijskem političnem interesu. Iran je izkoristil sirijski režim, da bi se tudi sam vključil v libanonsko stališče. Dvig Hezbolaha s podporo Irana po invaziji Izraela je predstavljal močan problem za sirijski režim, saj so morali državljani Sirije držati ravnotežje med njihovo željo, ohranjati regionalno partnerstvo z Iranom na eni strani in odločnostjo preprečiti drugim strankam, da enostransko prevzamejo vodenje države (Collings 1994, 130–133).

Sirijske politike in dejanja odkrivajo prizadevanje režima k ohranjanju svojega položaja in nadzora v Libanonu, vendar se za tem ne skrivajo večji ideološki nameni. Ideološki režimi v arabskem svetu so v zahodnih državah namreč mnogokrat napačno razumljeni, saj slednje pretiravajo pri njihovih interpretacijah in jih jemljejo preveč resno. Dokler bo Sirija obdržala svoje čete v Libanonu, bodo regionalni in mednarodni tekmeci težko ogrozili njen dominantni položaj.

Umik Izraela iz Libanona predstavlja veliko tveganje, saj bi Sirija lahko izvedla pritisk na libanonske politične oblasti, da prenehajo sodelovati z UNIFIL-om pri varovanju izraelsko-libanonske meje. To bi lahko povzročilo nasilje, usmerjeno proti Izraelu, kar bi izzvalo izraelski napad na libanonsko infrastrukturo. Po drugi strani bi Sirija situacijo lahko izkoristila tako, da bi javno oznanila zmago, zagotovila ZDA, da polno podpira OZN ter libanonsko vlado in lobirala za takojšnje nadaljevanje sirijsko - izraelskih mirovnih pogajanj. Če bi se izkazalo, da v procesu teh pogajanj ne bi prišlo do napredka, bi UNIFIL lahko postal začasna tarča sirijskega nasilja s strani Libanona. Takšni napadi bi predstavljali politiko, ki bi UNIFIL in ZN postavila v položaj talcev pri obnovitvi mirovnih pogajanj, kar pa bi lahko služilo kot začasna alternativa veliko bolj nevarni možnosti napada na Izrael. Izraelski umik na podlagi mirovnih pogodb z Libanomom in Sirijo bi legitimiziral ukrepe držav proti morebitnemu nadaljnjemu nasilju proti Izraelu (Clawson in Eisenstadt 2000, 55–62).

Libanon in Sirija sta med seboj močno povezani in soodvisni državi. Med njima poteka tesno sodelovanje na področju gospodarstva in mednarodnih ekonomskih odnosov. Sirija ostaja prisotna v libanonskem političnem življenju in je do odnosa z Izraelom zelo

skeptična. Prav tako želi ohraniti vključenost v libanonski vladi in prisotnost pri vprašanjih v zvezi z libanonsko oblastjo. Namen Sirije je tudi, da Hezbollah ostane tako močan kot je, saj služi Siriji kot sredstvo za napadanje Izraela. Ta prevlada Sirije nad odločitvami libanonske vlade je med prebivalstvom v državi povzročala številne nemire. Pogosti so bili protesti državljanov, ki so kazali na to, da si želijo svoje administrativne oblasti, ki ne bi bila odvisna od Sirije.

3.1.5 VPLIV ZDA

Po raztresenem desetletju in pol državne vojne se je Libanon soočil z dvema pomembnima izzivoma: prvič, obnoviti politično legitimnost v državi s pomočjo sprave in strukturne reforme ter drugič, osnovati zunanje okolje, ki bi spodbujalo varnost in potrebno rekonstrukcijo.

ZDA podpirajo združen in neodvisen Libanon in bi mu načeloma lahko pomagale pri uresničitvi ciljev, saj imajo zelo močan vpliv na odločitve Izraela in Sirije. Vendar se je v praksi pokazalo, da so dokaj prizanesljivi tako do Izraela in njihove okupacije libanonskega ozemlja kot tudi do Sirije in njihove stalne prisotnosti v državi.

Libanon je kot dokaj šibka država odvisen od pomoči tujih pokroviteljev. V zameno za pomoč Libanon nudi ZDA dobre pogoje in lokacijo za finance, trgovanje in regionalno diplomacijo. ZDA so ključni zunanji akter pri oblikovanju prihodnosti Libanona. Poleg tega, da posedujejo ogromen in neposreden nadzor nad investicijskimi viri, ki jih Libanon potrebuje za rekonstrukcijo, imajo tudi očitni vpliv na celotno regijo, saj držijo v rokah odločitve mnogih močnih arabskih in bližnjevzhodnih držav (Collings 1994, 137–139).

Pred državljansko vojno leta 1975 je bil Libanon v dobrih uradnih odnosih z ZDA, za kar je v veliki meri zaslužna libanonsko - ameriška skupnost (Collelo 1987, 176). Med leti 1975 in 1990 so ZDA izrazile zaskrbljenost zaradi nasilja in uničevanja, ki se je dogajalo v Libanonu, zato so poskrbele za gospodarsko pomoč, vojaško urjenje in opremo ter v 1980-ih celo za kratek čas poslale svoje vojaške sile v Libanon. ZDA so podpirale in

sodelovale pri različnih poskusih doseganja miru v času libanonske državljanske vojne (Prados 2007, 26–27).

V zgodnjih 1980-ih so bile ZDA na različnih področjih vpletene v libanonske zadeve. Na političnem nivoju so leta 1982 poskušale doseči pogodbo med Izraelom in Libanonom, na vojaškem nivoju so želele ohranjati mir, na gospodarskem nivoju pa so načrtovale pomoč Libanonu pri rekonstrukciji. Vendar omenjenih ciljev nikoli niso izvedle v popolnosti, saj je moral tedanji predsednik ZDA Ronald Reagan zaradi napadov na ameriške državljane in vedno večje nestabilnosti v Libanonu zmanjšati njihovo vpletenost v državi.

Libanon je še vedno žrtev nestabilne regionalne geopolitične situacije. Sirija na vsak način poskuša igrati vlogo regionalnega čuvaja, vendar pri tem ni povsem uspešna. ZDA vztrajno pritiskajo na Sirijo, da umakne svoje čete z območja doline Beka kot je zapisano v sporazumu iz Taefa,⁸ vendar se Sirija s tem ne strinja. Po drugi strani pa ZDA podpirajo sirijsko fleksibilnost v odnosu z Izraelci.

Če se Libanon želi uspešno spoprijeti z ideološkimi in varnostnimi problemi, ki bodo najverjetneje tudi v prihodnje povzročali nestabilnosti na Bližnjem Vzhodu, si mora v prvi vrsti zagotoviti pomoč zunanjega pokrovitelja. Tu igrajo pomembno vlogo ZDA, saj so dovolj močne, da lahko zagotovijo liberalno, sofisticirano in uravnoteženo politiko na Bližnjem Vzhodu. Libanon ima priložnost prikazati sebe kot pozitivno državo, vredno zunanje podpore in zaščite. Njegova politična usmerjenost mora postati liberalna, predstaviti se mora kot medij političnega in kulturnega izražanja arabskega sveta ter predstavljati zgled za civilne družbe v vsej regiji. Pomembna naloga za libanonsko politiko je torej prepričati ZDA, da bi bilo v njihovem interesu postati libanonski zaveznik. Libanon morajo ZDA prikazati kot državo z moralnim in razvojnim bogastvom za celotno regijo in mednarodno skupnost (Collings 1994, 137–147).

---

⁸ Taefski sporazum je bil sprejet s strani libanonskega parlamenta leta 1989 v mestu Taif. Pomenil je konec dolgotrajne državljanske vojne ter povečal vpliv muslimanov v državi, prav tako je zopet legitimiral sirijsko vojaško navzočnost v Libanonu (Collings 1994, 1- 7).

Libanon potrebuje pomoč ZDA, da vzpostavi močnejšo in bolj stabilno administrativno oblast ter da si opomore na gospodarskem območju in postane država, s katero bi zunanji vlagatelji želeli sodelovati. Območje na Bližnjem Vzhodu je izjemno konfliktno in nestabilno, zato bi pomoč ZDA bila potrebna za ponovno vzpostavitev miru in varnosti.

Za državljansko vojno ter nestabilnost v Libanonu je odgovorna tudi strukturna ureditev države.

3.2 NOTRANJE OKOLIŠČINE

Nestanovitne notranje okoliščine v državi so pripomogle k šibki administrativni oblasti, kar je le še doprineslo k temu, da je država šibka pri vzpostavljanju svoje vlade in vojaške zaščite. Raznolikost civilne družbe ter nestabilni politični sistem sta še posebej relevantna, saj odslkavata šibkost administrativne oblasti v Libanonu in razloge, zakaj je država potrebovala pomoč UNIFIL-a, da vzpostavi red v državi.

3.2.1 CIVILNA DRUŽBA

Libanonski mozaik, ki vključuje 18 različnih skupnosti zgovorno prikaže raznolikost identitet na tem območju. Čeprav obstaja močna želja po združenih libanonskih identiteti, je nesporno, da delitev tipizirajo glede na pripadnikovo veroizpoved: šiiti, suniti, maroniti, druzi in tako naprej. Libanon je država s heterogeno družbo, v kateri so posamezniki bolj subjekti lastne veroizpovedi kot pa državljani, ki bi imeli občutek skupne pripadnosti narodu. Muslimani se ne istovetijo z arabsko skupnostjo, kristjani pa se identificirajo kot tisti (i)z zahodne skupnosti.

Civilna družba v Libanonu je v današnjem času v veliki meri zaznamovana s strani različnih nevladnih organizacij, katerih cilj je razviti politično zavest glede vprašanj, ki se navezujejo na enakost spolov, politične pravice, človekove pravice itn. Še vedno je opaziti, da nimajo veliko članic in dejansko nimajo velikega vpliva na politično življenje. Glavni razlog naj bi bila manjkajoča povezava med civilno družbo in njenimi akterji v

političnem sistemu, kjer nobena javna razprava ne poteka na temo pomembnih političnih vprašanj. Civilna družba je močno razdeljena in ni dovolj enotna. Vloga civilne družbe je ključnega pomena v fazi preoblikovanja in razvoja vsakega demokratičnega sistema, kjer so komunikacijske poti najpomembnejši člen. Raznolikost civilne družbe tako otežuje ter omejuje zbiranje javnega mnenja pri komunikacijskih odnosih z drugimi akterji, predvsem z ne-religijskimi (Rosen 2003, 100–131).

Libanonska družba vključuje predvsem krščanske in muslimanske skupnosti, ki se znotraj svoje verske denominacije delijo še naprej. Vsaka izmed njih ima svoj sistem podpore javnega reda in deluje skladno s svojim verskim prepričanjem. Zdi se, da krščanske in muslimanske skupnosti ustvarjajo svoje družbe znotraj celotne libanonske države; ustvarjajo nekakšno krščansko in muslimansko državo znotraj Libanona, kar pa v nadaljevanju še otežuje okoliščine za socialno vključevanje in družbeni red.

Država Libanon ima razdrobljeno politično kulturo in občutek pluralnosti. V svojem odnosu do civilne družbe je libanonska družba bolj odprta in ima takšno kulturno okolje, ki deluje v korist svojih državljanov. Zato obstaja celoten spekter različnih aktivnih organizacij, katerih cilj je vplivati na javne odločitve in s tem na politični sistem v državi (Khilnani 2001, 237–245).

Odnosi med libanonskimi verskimi skupnostmi so se spričo šibke vlade še poslabšali, kar je doprineslo k večjemu neravnovesju v državi. Začeli so se številni medsebojni spopadi in spopadi s Palestinci; in ne le to, začeli so se tudi spopadi za prevlado znotraj samih skupnosti.

Civilna družba v Libanonu se šteje kot izjemno močna družba, z zmožnostjo za spremembo in vplivom na politični sistem, zato je zaradi svoje pluralnosti bolj zapletena kot katerakoli druga država na Bližnjem Vzhodu. Vseeno pa obstaja jasna kritika glede na pomanjkanje povezanosti med civilno družbo in političnim sistemom. Medtem ko je civilna družba aktivna in ima vpliv na politično življenje, trpi zaradi pomanjkanja usklajevanja in učinkovitosti. Družba, ki je izjemno kompleksna in ima mešano strukturo,

delno razdeljeno in delno združeno, povzroča številne težave, zato potrebuje kompleksen politični sistem in močno oblast za ustrezno vodenje.

3.2.2 POLITIČNI SISTEM

Libanon v svoji moderni zgodovini pred nastankom lastne države ni dosegel nacionalne enotnosti. Ta občutek je prisoten še danes, vendar z različnih vidikov. Obstaja konflikt v smislu ene države in narodne enotnosti. Namen libanonske države, da ustvari poseben politični sistem, ki bo odražal večkulturni značaj in verski pluralizem, je vodil k institucionalizaciji verske delitve v družbi.

Država ima republiško obliko vladavine. Pravni sistem je mešanica cerkvenega prava, otomanskega prava, rimskega prava ter napoleonskega zakonika. Delovanje številnih političnih strank je razdeljeno po verskih sektah (CIA 2001).

Libanonska ustava je bila sprejeta 23. maja 1926, libanonski parlament pa jo je leta 1947 in 1990 nadgradil s Sporazumom iz Taefa, ki je pomenil konec 15-letne državljanske vojne v Libanonu. Libanonsko ustavno ureditev ureja konfederalizem, ki temelji na principu, s katerim je verskim skupnostim poverjena politična oblast. Tako mora biti predsednik republike maronitski kristjan, predsednik vlade sunitiski musliman in predsednik Nacionalne skupščine šiitski musliman (Hiro 1997, 69–72).

Sporazum iz Taefa naj bi vzpostavil ravnovesje v državi. Določil je enakopravno razdelitev sedežev v parlamentu med kristjani in muslimani, proporcionalno med veroizpovedjo vsake verske sekte in proporcionalno med pokrajinami, vse dokler ne bo sprejet volilni zakon brez sektaških omejitev. Sporazum prav tako določa ukinitvev političnega sektaštva kot enega izmed temeljnih narodnih ciljev. Leto 1991 je bilo za državo pomembno zaradi razpustitve palestinskih milic v Libanonu. Izvedba smernic sporazuma ni bila jasno zastavljena, nejasnost pa je obstajala tudi pri upravljanju na lokalni in nacionalni ravni. Zato politični sistem še vedno nima pravične zastopanosti (Collelo 1987, 137–167).

Tudi civilna družba je pomembna pri vladnem upravljanju, kjer politična mobilizacija in politični prostor povzročata delovanje demokracije v družbi. Demokracija v Libanonu lahko ima različne pomene glede na perspektivo in obseg. V pluralni družbi, ki vsebuje 18 različnih skupnosti z raznolikim zgodovinskim ozadjem, kulturo in jeziki, ne moremo govoriti o pravicah posameznika, ampak o pravicah skupnosti. Narodna enotnost ima prednost v takšnem raznolikem sistemu.

Libanon je med letoma 1975–1990 utrpel 15 let državljanske vojne, katere posledica je bil poskus vzpostaviti ustavno parlamentarno demokratično prakso. V povojnem obdobju, do leta 2005, je Sirija z močnim vplivom prevladovala nad državnim in političnim sistemom. Libanon poskuša svojo suverenost in neodvisnost pridobiti nazaj, s ciljem brez zunanjega vmešavanja pri volitvah in političnih vprašanjih (Lijpart 1977, 68–79).

V preteklih letih je bil Libanon priča velikanskemu političnemu preobratu. Država še naprej trpi zaradi nezmožnosti vlade, da sprejme nujno potrebne reforme v svoji politični strukturi. Kratkoročna rešitev politične krize v državi je nemogoča. Mnogi analitiki menijo, da bo politika v Libanonu stagnirala do sredine leta 2009, ko bodo zopet potekale načrtovane parlamentarne volitve. V središču te krize leži dolgoletna bitka za identiteto Libanona, problem, s katerim se država spopada od svoje neodvisnosti leta 1943. V teh okoliščinah bo na parlamentarnih volitvah izjemno težko doseči konsenz. Ključni izziv vzpostavitve močnejšega političnega sistema je, da se ponovno vzpostavi stopnja zaupanja (Roschanack 2008: 58–62).

Potrebno je obravnavati dve ključni temi in določiti politično moč naraščajoče shia skupnosti (ki se šteje za največjo med libanonskimi sektami), hkrati pa je potrebno ohraniti edinstven pluralen libanonski značaj. Doseči se mora napredek pri reševanju ključnih regionalnih konfliktov (arabsko-izraelski; ZDA - Iran), ki so pogosto vplivali na potek dogodkov v Libanonu. Potrebno je delovati tako, da si bo politični sistem Libanona opomogel ter prikazal svoj potencial kot stabilni, demokratični model v tej regiji.

Zaradi nestabilnosti v državi ter številnih kršitev libanonske suverenosti je moral VSZN poslati v državo začasno mirovno misijo, ki bi pomagala vzpostaviti mir in varnost. Leta 1978 je Palestinska Osvobodilna Organizacija prevzela odgovornost za teroristični napad v Izraelu, v katerem je bilo mnogo žrtev, kot odgovor na to dejanje pa so izraelske sile zasedle ves južni del Libanona. Zaradi tega incidenta so libanonske oblasti pri OZN vložile protest zoper izraelsko invazijo, na podlagi katere je VSZN sprejel resolucijo, s katero je ustanovil misijo UNIFIL.

4 VLOGA UNIFIL-a PRI REŠEVANJU KRIZE V LIBANONU

4.1 NASTANEK UNIFIL-a

UNIFIL je mirovna operacija OZN, ki je nastala kot neposredna posledica izraelskega vdora v južni Libanon marca 1978, imenovanega Operacija Litani.⁹ 15. marca je libanonska vlada poslala pritožbo, močan protest VSZN proti izraelskemu napadu. V pritožbi je poudarila, da ni odgovorna za navzočnost palestinskih baz v južnem Libanonu, ki so bile eden od glavnih vzrokov za nastanek krizne situacije v državi. VSZN se je sestel 17. marca, da bi obravnaval pritožbo. 19. marca je na predlog ZDA sprejel Resolucijo 425, v kateri je zahteval strogo spoštovanje ozemeljske integritete, politične neodvisnosti in suverenosti Libanona znotraj mednarodno priznanih mej. Resolucija je prav tako pozvala Izrael k takojšnjemu umiku njegovih sil z libanonskega ozemlja ter oznanila odločitev OZN, da se ustanovi začasna misija v južnem Libanonu, ki bo nadzorovala umik izraelskih sil; vzpostavljala mednarodni mir, stabilnost in varnost; ter pomagala libanonski vladi povrniti učinkovito avtoriteto nad svojim ozemljem. Misijo naj bi sestavljalo osebje držav članic. Varnostni svet je nato od generalnega sekretarja OZN zahteval, da v roku 24 ur preda poročilo in načrt o implementaciji predlagane resolucije. Generalni sekretar je v svojem poročilu predlagal, naj se misija imenuje UNIFIL ter podal smernice in načrt organizacije za njeno čim hitrejšo uresničitev (The Blue Helmets 1990, 111–112).

Pri načrtovanju izvedbe operacije UNIFIL so se ZN zgledovali po dveh že obstoječih tradicionalnih in aktivnih mirovnih misijah ZN, ki sta zadovoljivo izvajali svoje poslanstvo, in sicer Sile ZN za krizne razmere (*United Nations Emergency force II* –

---

⁹ Operacija Litani je bil uradni naziv za invazijo na Libanon do reke Litani s strani obrambnih izraelskih sil l. 1978 (NationMaster 2005, 17. 07. 2008).

UNEF II)¹⁰ ter Opazovalne sile ZN za nadzor premirja (*United Nations Disengagement Observer Force* – UNDOF).¹¹

Pogoji delovanja so temeljili na principu ohranjanja miru, tj. pasivne doktrine, ki odraža lastno zadane omejitve uporabe vojaške sile (Clawson in Eisenstadt 2000, 48).

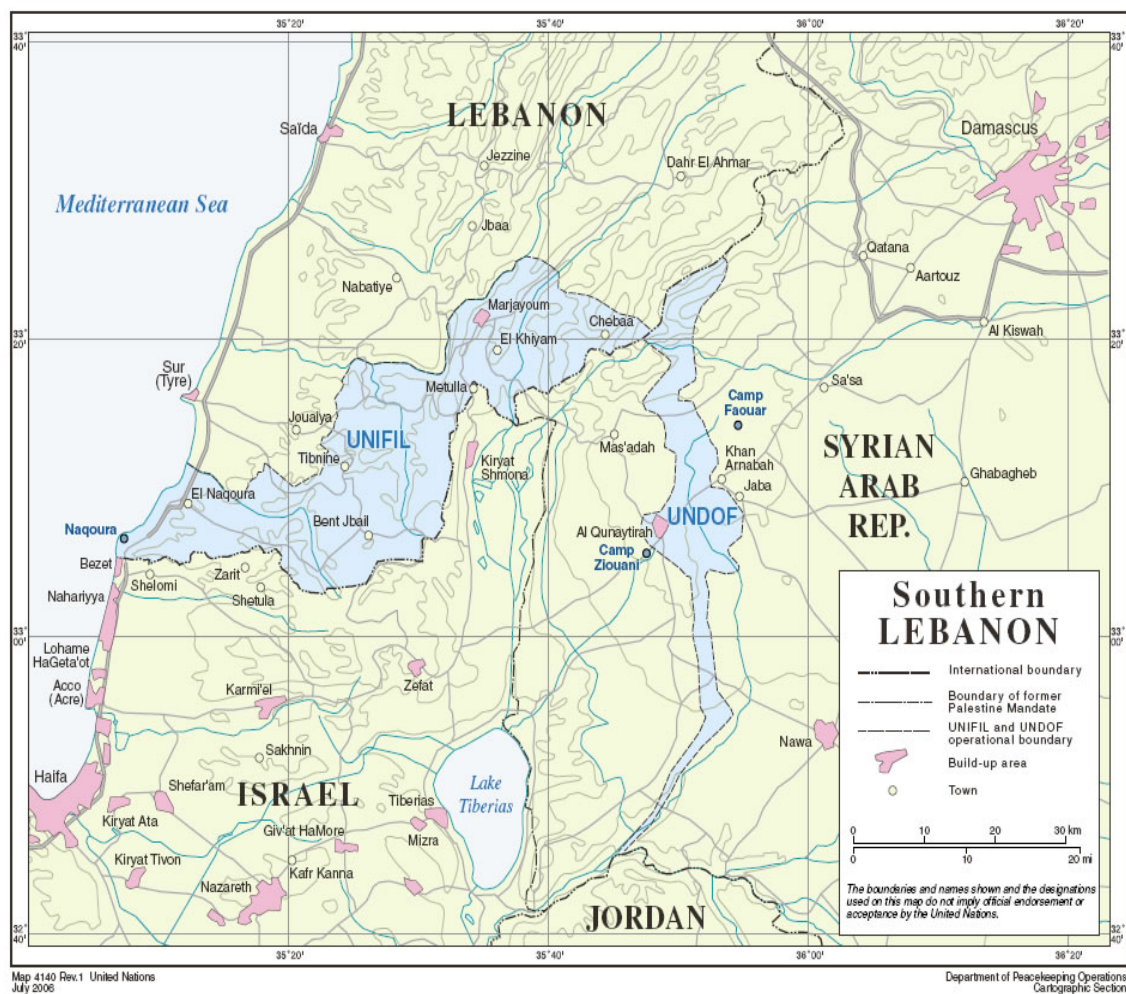
---

¹⁰ UNEF II je bil ustanovljen oktobra 1973 za nadzor premirja med egipčanskimi in izraelskimi silami. Po zaključku dogovorov 18. januarja 1974 in 4. septembra 1975 je postala naloga misije tudi nadzorovanje premika egipčanskih in izraelskih sil ter neodvisnih con, ki so bile določene z dogovori (Completed Peacekeeping Operations 2003).

¹¹ UNDOF je bil ustanovljen z resolucijo varnostnega sveta maja 1974 (Resolucija 350) za ohranjanje miru med Izraelom in Sirijo, nadzorovanje umika izraelskih in sirijskih sil ter nadzorovanje t. i. območij ločitve in omejitev, ki jih je določala Pogodba o umiku (*Agreement on Disengagement*) (Združeni narodi, 2005a).

4.1: Razporeditev sil misije UNIFIL

Vir: Strategy page (2008).

4.2 DRŽAVE UDELEŽENKE

Resolucijo 425 so oblikovale ZDA, v VS pa so bile sprejete z 12 glasovi za, dvema vzdržanima glasovoma (Sovjetska Zveza ter Češkoslovaška) in brez kitajske udeležbe. ZDA so podprle zamisel mirovne operacije ZN, ki bi pomagala pri umikanju IDF in ki bi preprečila neposredno soočenje med Izraelom in Sirijo. Predstavniki Sovjetske Zveze je od ZN zahteval, da ukaže takojšen in brezpogojen umik izraelskih čet iz Libanona, poleg tega pa je poudaril, da bi moral vse stroške operacije UNIFIL nositi izključno Izrael.

Zaradi političnih in osebnih vezi med Parizom in Bejrutom so libanonske zadeve postale tudi del francoskih skrbi. Francoski predstavniki v ZN so podprli sprejetje premirja, umik izraelskih sil in ustanovitev UNIFIL-a. Francija je celo prispevala prvi pehotni bataljon za misijo UNIFIL (Durch 1993, 186–187).

Generalni sekretar je leta 1978 v UNIFIL nameraval prenesti določene enote z misij UNEF II in UNDOF, da bi začasno zaščitile in vodile operacijo UNIFIL, zato je stopil v kontakt z Iranom, Avstrijo in Švedsko zaradi dovoljenja za začasno uporabo enot, ki so že bile prisotne na Bližnjem Vzhodu. Iran in Švedska sta takoj izrazila strinjanje s premikom njunih kontingentov iz misij UNEF II in UNDOF v UNIFIL, Avstrija pa je sprva bila zadržana, vendar pa se je kasneje strinjala s premikom svojih kontingentov v UNIFIL.

Generalni sekretar je stopil v stik tudi z vladami drugih držav, ki bi bile pripravljene zagotoviti svoje kontingente za UNIFIL. Pozitivne odgovore je prejel iz Nepala, Norveške in Francije. Prvi korak pri ustanovitvi misije je tako predstavljalo sprejetje obljubljenih pomoči, ki bi ji dodali omenjene premeščene enote Irana, Avstrije (ki jo je kasneje nadomestila Kanada) in Švedske. Z izjemo Kitajske je VS sprejel pomoč Francije, Nepala in Norveške, svoje bataljone pa sta nato ponudila tudi Senegal in Nigerija (Siekmann 1991, 41). Vse čete so se kmalu zbrale v Bejrutu, misija UNIFIL pa je tedaj skupno premogla okoli 4000 vojakov.

Kmalu po začetku umikanja izraelskih sil leta 1978 je generalni sekretar predlagal, da naj bi se skupna zmogljivost UNIFIL-a povečala na 6000 vojakov. Poleg tega je oznanil, da so vlade Irana, Irske in Fidžija izrazile pripravljenost poslati svoje bataljone v podporo UNIFIL-u. VS je priporočila generalnega sekretarja potrdil in sprejel z resolucijo 427,¹² tako da je misija kmalu prejela dodatno pomoč omenjenih držav.

Države in njihovi kontingenti, ki so leta 1978 sestavljali UNIFIL (The Blue Helmets 1990, 114–116):

---

¹² Resolucija 427 je bila sprejeta 3. maja 1978 (Združeni narodi 2003).

- Pehotni bataljoni:
  1. Fidži (500),
  2. Francija (703),
  3. Iran (514),
  4. Irska (665),
  5. Nepal (642),
  6. Nigerija (669),
  7. Norveška (723),
  8. Senegal (634).
- Logistične enote:
  1. Kanada (102),
  2. Francija (541),
  3. Norveška (207).

Ko je leta 1979 Iran umaknil svoj bataljon iz UNIFIL-a, je Gana ponudila svoje vojake, kar je VSZN takoj sprejel in potrdil. Do podobne menjave je prišlo tudi leta 1982, ko je umik nepalskega kontingenta nadomestil finski ekvivalent. Po umiku Irana je tudi Francija želela prepoloviti svoj kontingent, Nizozemska pa je dobila poziv s strani ZN, da se pridruži UNIFIL-u. Generalni sekretar je namreč želel nov evropski kontingent, poleg Nizozemske pa je navezal stike še z Belgijo in Dansko. Danska vlada se je odločila, da ne bo prispevala svojih čet, ker je njen bataljon takrat že sodeloval pri mirovni operaciji na Cipru.¹³ Vendar je poudarila, da bi v primeru podaljšanja mandata misije UNIFIL in ponovne prošnje ZN pripravila in prispevala svoj bataljon za obdobje enega leta (Siekmann 1991, 44–45).

Po drugem vpadu Izraela v Libanon junija 1982 sta se sestava in moč UNIFIL-a bistveno spremenili. Septembra istega leta je bil francoski pehotni bataljon začasno razpuščen, nepalski bataljon se je umaknil, nadomestil ga je finski bataljon; del nigerijskega

---

¹³ Mirovna operacija ZN na Cipru (*United Nations Peacekeeping Force in Cyprus – UNFICYP*) je bila ustanovljena 4. marca 1964 z resolucijo Varnostnega sveta 186. Njen mandat je vključeval preprečevanje ponovnega konflikta med turško in grško skupnostjo Cipra ter prispevanje k vzdrževanju in obnavljanju reda pri povrnitvi v normalno stanje (Združeni narodi, 2006c).

bataljona se je umaknil brez nadomestitve, Nizozemska pa se je odločila zmanjšati svoj kontingent. Oktobra 1984 se je umaknil senegalski bataljon, ponovno pa se je pridružil Nepal. Oktobra 1985 se je umaknil nizozemski bataljon, njegov položaj pa sta prevzela Fidži in Nepal.

Leta 1986 so Francozi umaknili svoje logistične bataljone. Nadomestili so jih švedski logistični bataljoni, medtem ko so Finci, Ganci in Nepalci povečali svoje kontingente in prevzeli naloge francoskega pehotnega bataljona.

Leta 1990 so UNIFIL sestavljali kontingenti naslednjih držav (The Blue Helmets 1990, 116–117):

1. Fidži (725),
2. Finska (542),
3. Francija (499),
4. Gana (648),
5. Irska (749),
6. Italija (52),
7. Nepal (851),
8. Norveška (897),
9. Švedska (648).

Leta 1994 so UNIFIL sestavljali kontingenti naslednjih držav:

1. Fidži (646),
2. Finska (542),
3. Francija (411),
4. Gana (788),
5. Irska (733),
6. Italija (45),
7. Nepal (671),
8. Norveška (806),
9. Poljska (563).

Kontingentom pri izvajanju misije pomaga 59 vojaških opazovalcev, ki so člani libanonske opazovalne skupine pri UNTSO.¹⁴ Poleg tega je v UNIFIL-u zaposlenih še približno 540 civilnih oseb, od katerih je 148 mednarodno rekrutiranih (The Blue Helmets 1990: 117–118).

Struktura in razporeditev sil UNIFIL se konstantno spreminja. Glede na spremembe v regiji, ki so posredno ali neposredno vplivale na varnost in stabilnost v Libanonu, se je spreminjala predvsem njihova številčnost. Vedno večje število kontingentov, ki so vključeni v delovanje misije je povzročalo oteženo komunikacijo in koordinacijo. Povezanosti med vsemi kontingenti ni bilo, pač pa je vsak deloval zase. Nepal, Norveška, Irška ter Gana trenutno sodelujejo v misiji konstantno z največjim številom kontingentov.

4.3 MANDAT MISIJE

19. marca 1978 je VS sprejel poročilo generalnega sekretarja glede implementacije Resolucije 425, ki je vključeno v dokument S/12611, in odločil, da se ustanovi UNIFIL za začetno dobo šestih mesecev, operacija pa se lahko nadaljuje tudi dlje, če bi se to izkazalo za potrebno.

Mandat UNIFIL-a vključuje naslednje naloge (Bint Jbeil n.d.):

1. potrditi takojšnje premirje in umik Izraela z libanonskega ozemlja,
2. obnoviti mednarodni mir in varnost,
3. zagotoviti obnovitev avtoritete libanonske vlade ter njeno ozemeljsko integriteto, suverenost in ozemeljsko neodvisnost.

Mandat in funkcije UNIFIL-a je OZN mnogokrat poskušala spremeniti. Od libanonske vlade je na primer zahtevala, da poveča moč misije pri izvajanju njenih nalog (Durch 1993, 187–201).

---

¹⁴ Organizacija ZN za nadzor premirja (*United Nations Truce Supervision Organization*).

S sprejetjem številnih resolucij so mandat UNIFIL-a v skladu z razvojem dogodkov večkrat podaljšali za obdobje šestih mesecev.¹⁵

Z Resolucijo 1701 je Varnostni svet avgusta 2006 razširil mandat UNIFIL-a, določen z resolucijama 425 in 426, na naslednje naloge:

1. nadzorovati prekinitev nasilja,
2. povečati pomoč pri zagotavljanju humanitarne pomoči civilnemu prebivalstvu ter zagotoviti prostovoljno in varno vrnitev premeščenih oseb,
3. pomagati libanonskim oboroženim silam, da razorožijo območje med modro linijo in reko Litani (z izjemo prisotnih oboroženih sil državne vlade in mirovnih sil UNIFIL),
4. koordinirati dejavnosti iz prejšnjih točk z vlado Libanona in Izraela,
5. spremljati in podpirati libanonske oborožene sile pri zasedanju južnega Libanona in modre črte med umikom izraelskih oboroženih sil z ozemlja,
6. pomagati vladi Libanona (če ta to zahteva) pri varovanju državnih mej in drugih vstopnih točk, da bi s tem preprečili tihotapljenje orožja in sorodne vsebine v državo brez njenega pristanka.

Z Resolucijo 1701¹⁶ je VS tudi avtoriziral UNIFIL, da naredi karkoli je potrebno znotraj zmogljivosti misije, da bi bile njene sile pri doseganju ciljev učinkovito izkoriščene, vendar vedno le znotraj določenih operacij in nikoli z namenom sovražne dejavnosti. Ista

---

¹⁵ S sprejetjem sledečih resolucij: resolucija 568 (1986) do obdobja 19. januarja 1987, resolucija 599 (1987) do 31. januarja 1988, resolucija 617 (1987) do 31. januarja 1989, resolucija 768 (1992) do 31. januarja 1993, resolucija 938 (1994) do 31. januarja 1995, resolucija 1223 (1999) do 31. julija 1999, resolucija 1288 (2000) do 31. julija 2000, resolucija 1310 (2000) do 31. januarja 2001, resolucija 1337 (2001) do 31. julija 2001, resolucija 1365 (2001) do 31. januarja 2002, resolucija 1391 (2002) do 31. januarja 2002, resolucija 1428 (2002) do 31. januarja 2003, resolucija 1461 (2003) do 31. julija 2003, resolucija 1496 (2003) do 31. januarja 2004, resolucija 1525 (2004) do 31. julija 2004, resolucija 1553 (2004) do 31. januarja 2005, resolucija 1583 (2005) do 31. julija 2005, resolucija 1614 (2005) do 31. januarja 2006, resolucija 1655 (2006) do 31. julija 2006, resolucija 1697 (2006) do 31. avgusta 2006, resolucija 1701 (2006) do 31. avgusta 2007, resolucija 1773 (2007) do 31. avgusta 2008, resolucija 1832 (2009) do 31. avgusta 2009 (Bint Jbeil n.d.b; UNIFIL 2008).

¹⁶ Resolucija je bila sprejeta 11. avgusta 2006 (Bint Jbeil n.d.).

resolucija nalaga UNIFIL-u, da se mora upreti nasilnim potem doseganja ciljev, saj bi to lahko privedlo do razpusta misije. Poleg tega so naloge UNIFIL-a še: da štiti osebje ZN, objekte in opremo; da zagotovi varnost in svobodo gibanja osebju ZN in humanitarnim delavcem; ter da štiti civiliste pred grožnjo fizičnega nasilja (Združeni narodi 2006a).

VSZN je hkrati pozval Libanon k večji uporabi avtoritete na jugu države, izvajanju nadzora in monopola nad uporabo sile na območju ter ohranjanju reda in zakonov na celotnem ozemlju države. Čeprav je bila ta zahteva prisotna že pred nastankom UNIFIL-a, ni bila nikoli izpolnjena. Zaradi okupacije ozemlja vlada namreč ni bila sposobna izvesti teh zahtev. Na prošnjo UNIFIL-a je bil sedež Urada libanonske vojaške zveze (*Lebanese Army Liaison Office*) decembra 2005 premeščen v bližino področja delovanja misije, določeni pa so bili tudi novi uradniki. VSZN je spodbujal takšne vrste sodelovanja, zato je v Resoluciji 1655¹⁷ pozval k ustanovitvi »Skupne načrtovalne celice« (*Joint Planning Cell*), z namenom pripraviti načrt za razširitev avtoritete libanonske vlade na področjih delovanja UNIFIL-a. Med drugim naj bi načrt vseboval premik libanonske vojske na jug države (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs 2008).

4.4 ANALIZA KLJUČNIH NALOG MISIJE

4.4.1 PREKINITEV OGNJA IN UMIK IZRAELA

Vse od nastanka leta 1978 je UNIFIL poskušal uresničiti cilj potrditve umika IDF iz območja južnega Libanona. V teoriji to pomeni, da je bila naloga UNIFIL-a opazovanje in poročanje o statusu IDF na ozemlju ter zavzemanje bivših položajev IDF z namenom vrniti jih v vodstvo libanonskim oblastem.

Prvi umik IDF iz južnega Libanona je bil zaključen 11. aprila 1978, ko je severovzhodni sektor in del vzhodnega sektorja ozemlja prevzel UNIFIL. Do drugega umika je prišlo 14. aprila, tretji pa se je zgodil 30. aprila 1978. V tem mesecu je UNIFIL prevzel nadzor nad 45 odstotki celotnega ozemlja, ki ga je okupiral IDF (Durch 1993, 193).

---

¹⁷ Resolucija je bila sprejeta 31. Januarja 2006 (Bint Jbeil n.d.).

Čeprav so bili rezultati pozitivni, je UNIFIL dosegel le delen uspeh, saj je leta 1982 prišlo do ponovnega izraelskega vpada. V tem času se je UNIFIL izkazal kot nestanovitna operacija, razlike med delovanjem državnih kontingentov pa so bile precejšnje. Takšen odziv gre večinoma pripisati nejasnosti koncepta samoobrambe. Uradno je pripadnikom enot UNIFIL dovoljena uporaba sile le takrat, kadar jim nekdo skuša preprečiti doseganje ciljev, ki jih je določil VS. Ko se je UNIFIL v praksi moral soočiti z ogromno močjo izraelskih sil, so ta pravila pustila preveč prostora subjektivnim interpretacijam, zato so si jih kontingenti različno razlagali in tako ni bilo enotnega pristopa pri doseganju cilja. Tradicionalnim mirovnikom kot so bili tisti v misiji UNIFIL, na žalost še ni uspelo oblikovati rezervnega načrta za situacije, ko pride do tako neusklajenega sodelovanja med enotami.

V času po vdoru leta 1982 so imele IDF in SLA pod nadzorom večino ozemlja južnega Libanona, celotno območje delovanja UNIFIL-a pa so nadzirale IDF. To UNIFIL-u ni pustilo druge možnosti kot delovati na zasedenem ozemlju, kar je le še otežilo uresničevanje ciljev misije (Clawson in Eisenstadt 2000, 49–52).

IDF so se iz Bejruta umaknile leta 1983, večji umik iz Libanona pa so začele leta 1985. Kljub poskusom generalnega sekretarja in libanonske vlade izraelska vlada ni hotela umakniti svojih sil s celotnega libanonskega ozemlja. Izrael je zato ohranil pozicijo v južnem Libanonu, s čimer je nastala tako imenovana varnostna cona, ki so jo še vedno nadzirale IDF in SLA. Od leta 1986 je UNIFIL razdelil svoje nadzorovano območje na štiri dele:

1. centralno območje,
2. severozahodno območje,
3. sektor Norbatt in
4. izraelsko območje.

Leta 1991 je imel Izrael še vedno nadzor nad območjem južnega Libanona, kjer so se nahajale IDF in SLA (Durch 1993, 196–197).

ZDA, Francija in ZN so aprila 1996 s pomočjo diplomacije poskušali doseči sporazum med Izraelom, Libanonom, Hezbolahom in Sirijo. Izrael in Hezbolah sta s sporazumom ohranila pravico do samoobrambe in zagotovila, da ne bosta ogrožala civilnih območij (Clawson in Eisenstadt 2000, 52).

Vse od začetka mandata je moral UNIFIL delovati ob boku številnih oboroženih skupin, kot sta AMAL in Hezbolah, nadlegovanju IDF in prodiranju PLO. UNIFIL-ova svoboda gibanja je bila zato vedno odvisna od njegovih odnosov z vsemi skupinami, ki so delovale v južnem Libanonu. Zaradi pomanjkanja sodelovanja in podpore libanonskih oboroženih sil ter tudi civilistov z državno vlado je bil UNIFIL prisiljen gojiti neodvisne odnose z vsako od omenjenih skupin posebej (Durch 1993, 199).

4.4.2 POVRNITEV MEDNARODNEGA MIRU IN VARNOSTI

UNIFIL-ov cilj na tem področju je bil preprečiti ponovne spopade in nestabilnost ter zagotoviti mirno delovanje in nadzor nad gibanjem znotraj območja. Pri doseganju tega cilja se je UNIFIL osredotočil na naslednje naloge:

1. organizirati mobilne patrulje in zavzeti opazovalne položaje ter kontrolne točke na cestah,
2. zaznati in razorožiti morebitne vpadnike na območje delovanja misije,
3. prepovedati gibanje nasilnim skupinam znotraj območja delovanja misije,
4. preprečiti kontakt med IDF, Južno libanonsko vojsko (South Lebanese Army – SLA) in PLO.

UNIFIL je imel pri uresničevanju naštetih nalog številne težave. Njegova delovna baza je bila podvržena številnim nadlegovanjem, pogostim napadom in obsednim stanjem s strani nasilnežev. Nepovezano delovanje UNIFIL-a ni samo preprečilo popolne uresničitve ciljev, ampak je tudi močno ogrozilo enote, ki so bile ločene od glavne baze. Nepalski, norveški in francoski bataljoni so bili na primer popolnoma izolirani in so tako predstavljali lahke tarče različnim nadlegovanjem. Takšna vrsta nepovezanosti je v

območju polnem sovražnosti pomenila, da UNIFIL ni mogel uspešno izvajati funkcije blažilca med nasprotujočima stranema.

Tudi pri poskusu obnovitve miru in varnosti v območju se je UNIFIL soočal s številnimi preprekami. VSZN je bil mnenja, da je izjemno pomembno, da imajo kontingenti misije skupen namen in kontinuiteto operacij. Oba cilja sta bila ovirana zaradi različnih operativnih postopkov posameznih kontingentov, ki niso imeli skupnega načina delovanja. Največji problemi so nastali, ko so se države članice odločile, da bodo izvlekle njihove kontingente. Kot primer lahko navedemo umik nepalskega bataljona leta 1982, kar je pomenilo, da je moral norveški kontingent razširiti svoje področje delovanja. Toda ne glede na probleme je UNIFIL deloval po svojih najboljših močeh, mobilne patrulje so bile vzpostavljene in so opravljale dejavnost opazovanja na območju, kar naj bi preprečilo ponovitev spopadov. Zaradi omenjenih preprek in številnih streljanj, v katerih so mnogi operativci misije izgubili življenja, UNIFIL predstavlja eno najdražjih in najbolj tragičnih vojaških operacij ZN.

UNIFIL-ova zmožnost zagotavljanja miru in varnosti na območju je bila močno zmanjšana zaradi neučinkovitosti libanonske vlade, sovražnih skupin kot je Hezbolah in prevzema območja, ki bi moral biti pod nadzorom UNIFIL-a, s strani IDF in SLA (Clawson in Eisenstadt 2000, 52–54).

4.4.3 ZAGOTOVITEV AVTORITETE LIBANONSKE VLADE

VSZN je posvetil premalo pozornosti dejstvu, da je libanonska vlada izgubila vso avtoriteto v državi. Ne samo, da oborožene sile niso bile več na njeni strani, izgubila je tudi podporo večine prebivalcev (Durch 1993, 197–199). Zato je bila UNIFIL-ova naloga, da libanonski vladi povrne avtoriteto, ozemeljsko integriteto, suverenost in neodvisnost. To je poskušal doseči s pomočjo libanonskih vladnih sil pri zavzemanju ozemlja na konfliktnem območju in s podporo libanonskim vojaškim operacijam. Vztrajna nestabilnost na območju je preprečevala uresničitev UNIFIL-ovega cilja –

zaradi prisotnosti Izraela in sovražnih islamskih sil libanonska vlada ni bila sposobna izvajati avtoritete.

Do leta 1980 je UNIFIL povečal humanitarne dejavnosti, da bi s tem zadovoljil potrebe hitro naraščajočega prebivalstva na jugu Libanona. V tesnem sodelovanju s podpornimi agencijami ZN in drugimi nevladnimi organizacijami je pomagal pri usklajevanju in dostavi humanitarne pomoči za prebivalstvo. Zaradi nesposobnosti libanonske vlade je moral prevzeti mnoge njene funkcije, ki so zadevale varnost regije in blaginjo prebivalstva (Clawson in Eisenstadt 2000, 55).

UNIFIL-ova naloga, zagotavljati humanitarno podporo in varovati lokalno prebivalstvo je prispevala k obnovi občutka varnosti v območju. Misija je priskrbela vodo, hrano, gorivo, elektriko, močno potrebna zdravila in opremo za šole, ustanovila pa je tudi bolnico, ki je bila nujna za ohranitev blaginje civilnega prebivalstva (Durch 1993, 199–200).

UNIFIL-u žal ni uspelo povrniti avtoritete libanonske vlade na območju in je ravno zaradi tega še vedno prisoten v južnem Libanonu, saj libanonska vlada ne kaže znakov sposobnosti samostojnega prevzema svojih funkcij. Čeprav je sporazum iz Taifa pomagal vsaj delno obnoviti avtoriteto libanonske vlade, UNIFIL ostaja *de facto* civilna avtoriteta na območju. UNIFIL tako ni le misija, ki poskuša doseči mir na območju, ampak je prevzel tudi funkcijo namišljene vlade na jugu države. Njegov prvotni cilj usposobitve libanonske avtoritete pa bo, kot kaže, v bližnji prihodnosti težko uresničljiv (Clawson in Eisenstadt 2000, 55–56).

4.5 FINANCIRANJE MISIJE

Čeprav je ob ustanovitvi UNIFIL-a Sovjetska Zveza predlagala, da stroške operacije krije izključno Izrael, saj je ta predstavljal glavnega krivca nastalih problemov v Libanonu, se misija financira iz posebnih skladov plačilnega sistema ZN. V času delovanja je imel UNIFIL resne finančne probleme. Na začetku misije je Generalna skupščina UNIFIL-u dodelila 54 milijonov ameriških dolarjev za začetni šestmesečni mandat, čeprav so

Sovjetska Zveza, Kuba, Sirija, Vietnam in Albanija glasovali proti temu predlogu ter s tem nakazale, da ne bodo vplačale svojega deleža določene vsote. Številna podaljšanja mandata misije so povzročila povečanje primanjkljaja na UNIFIL-ovem računu. Povprečno je UNIFIL stal ZN 153 milijonov ameriških dolarjev na leto (McDermott 1994, 62).

Zaradi nastalih stroškov je OZN takrat zamujal z izplačili državam, ki so za misijo prispevale svoje čete, opremo in zaloge. To je predstavljalo veliko breme za sodelujoče države, še posebej za tiste manj premožne. Problem povračila stroškov je ponovno okrepil cinični argument, da je bil takratni finančni sistem OZN slab, saj je omogočal izvedbo misije kljub nasprotovanjem na konfliktnem območju in znotraj OZN. S finančnega vidika je pomanjkanje denarja za financiranje UNIFIL-a povzročilo mnoge težave manj premožnim državam ter vzbudilo precejšnje dvome tistim bogatejšim.

V teoriji OZN državam, ki prispevajo svoje čete, le delno povrnejo nastale stroške. Za plačilo vojaških kontingentov naj bi države dobile približno 950 ameriških dolarjev na osebo na mesec za izplačila vojakov in oficirjev. OZN naj bi plačevali prevoz čet in povrnili vse medicinske stroške za kakršnokoli povzročeno nesposobnost ali slučaj smrti. Prav tako naj bi krili vse stroške opreme. Vendar pa je v praksi prišlo do številnih primerov, ko temu ni bilo tako. Vse države, ki so prispevale svoje čete za UNIFIL so namreč naletele na težave pri povračilu stroškov za njihove usluge znotraj misije (McDermott 1994, 62–65).

Sodelujoče države so večkrat izrazile zaskrbljenost zaradi nastale finančne situacije. Eden od vzrokov za nezmožnost izplačila denarja je tudi dejstvo, da države članice ZN ne plačujejo obveznih prispevkov za financiranje UNIFIL-a (Siekmann 1991, 165).

Na predlog generalnega sekretarja je decembra 1979 Generalna skupščina (GS) ustanovila poseben račun za UNIFIL, kamor so vlade, mednarodne organizacije in privatni viri lahko prostovoljno nakazovali sredstva za financiranje misije. Zbrani denar bi se uporabil izključno za povračila stroškov vladam, ki so prispevale svoje čete za

UNIFIL. Čeprav je generalni sekretar večkrat pozval vse države članice OZN naj redno izplačujejo svoje prispevke, je bil proračun še vedno v primanjkljaju, ki pa je tudi naraščal. Takšno stanje je predstavljalo resen problem za misijo, saj je le dodatno prispevalo k njenemu neuspehu (The Blue Helmets 1990, 151–152).

UNIFIL-ova izkušnja ponazarja nevarnost obstoječega sistema ločenih plačil za vsako mirovno operacijo ZN posebej. Namesto takšnega načina plačevanja bi lahko ZN uvedli enoten, skupen sklad, iz katerega bi se financirale vse aktivne operacije (Durch 1993, 188).

Proračunski odbor ZN je leta 2008 potrdil predlog proračuna za mirovne operacije za obdobje 2008-2009. Za UNIFIL so bili predvideni stroški v višini 680.93 milijona dolarjev, vendar je to bila edina operacija, ki ni dobila soglasne podpore. Nasprotovali sta ji Izrael in ZDA, najverjetneje zato, ker je misija prisotna že številna leta in je porabila že ogromno finančnih sredstev ter zaradi višine zneska odškodnine, ki bi jo moral Izrael plačati za bombardiranje postojanke ZN (SIOL portal 2008).

4.6 SODELOVANJE Z UNTSO

UNTSO je bila prva opazovalna mirovna misija na Bližnjem Vzhodu pod okriljem OZN. Nastala je z resolucijo VS št. 73, 28. maja leta 1948. Naloge misije UNTSO so bile naslednje (Durch 1998, 90–91):

1. razmejevanje linij premirja,
2. nadzor demilitariziranih območij,
3. posredovanje pri razlikah udeležencev,
4. zmanjševanje vojaške okrepitve,
5. pomoč pri zamenjavi zapornikov,
6. raziskovanje kršitev dogovorov.

Pripadniki misije UNTSO so neoboroženi, saj gre za opazovalno misijo na podlagi nadzorovanja premirja in poročanja o stanju na prizorišču. Opazovalna misija poteka še danes, saj je nujno, da se ohrani stik in seznanjenost z nestabilnimi razmerami na območju Bližnjega vzhoda. Misija naj bi VS pomagala pri razumevanju stanja na lokaciji.¹⁸

Operacija UNTSO je v libanonsko - izraelskem sektorju zaradi državljanske vojne leta 1975 prestala veliko težav. Ker je bila misija opazovalne narave in pripadniki misije niso bili oboroženi, jim je morala država sprejemnica zagotavljati varnost (The Blue Helmets 1990, 38).

Z ustanovitvijo UNIFIL-a, ki naj bi tesno sodeloval z misijo UNTSO, se je spremenil mandat misije UNTSO. Misija UNTSO naj bi odnehala z nalogo opazovanja prekinitve ognja v tem sektorju, njeni pripadniki pa naj bi po novem pomagali UNIFIL-u pri njegovih nalogah. Pripadniki misije UNTSO naj bi po ukinitvi UNIFIL-a ostali na tej lokaciji in nadaljevali z nadzorom razmejitvenega območja. Pripadniki opazovalnih enot, ki so dobili nalogo pomagati UNIFIL-u, so bili oblikovani v skupino imenovano Opazovalna skupina v Libanonu (OSL) (The Blue Helmets 1990, 39).

4.7 HUMANITARNA POMOČ

Čprav humanitarna pomoč ni primarna funkcija mirovnih sil UNIFIL-a, je bilo jasno, da je tovrstna pomoč izjemno pomembna na tem območju. V številnih resolucijah VS, ki so bile sprejete po prvem izraelskem vdoru v Libanon, je bil UNIFIL avtoriziran, da poleg svojih mandatnih nalog izvede tudi dodatne naloge kot je zagotoviti humanitarno pomoč prebivalstvu na območju delovanja misije.

Vse od začetka razporeditve sil je bila humanitarna pomoč ena od pomembnejših nalog UNIFIL-a. Leta 1978, v obdobju prvega mandata, je bil sestavljen program za nujno

---

¹⁸ Slovenska vojska je v mirovni operaciji sodelovala na podlagi sklepa Vlade RS, št.: 802-01/98-1, sklenjenim dne 15. 05. 1998, in sicer z dvema častnikoma in vojaškima opazovalcema ZN.

pomoč ter za obnovo južnega Libanona. Humanitarna pomoč je postala še bolj pomembna leta 1982 med drugo izraelsko invazijo ter v obdobju delnega umika izraelskih sil iz južnega Libanona leta 1985, saj je bilo v tem času UNIFIL-u onemogočeno opravljanje nalog iz prvotnega mandata.

Del mandata UNIFIL-a je opravljanje začasnih nalog na humanitarnih področjih v državi ter pomoč pri vzpostavljanju normalnega družbenega in gospodarskega stanja na njegovem področju delovanja. Temeljni princip, ki stoji za izvajanjem humanitarne pomoči, je zmanjševanje napetosti med prebivalstvom. UNIFIL tako igra pomembno vlogo za dobrobit lokalnega prebivalstva (El-Hajj 1997, 10–13).

4.7.1 OBLIKE HUMANITARNE POMOČI

Oblike humanitarne pomoči UNIFIL-a se lahko razdelijo na tri področja (El-Hajj 1997, 10–14):

1. pomoč s strani virov UNIFIL-a,
2. medicinska pomoč za vse, ki jo potrebujejo,
3. pomoč vsaki drugi organizaciji ZN ali nevladnim organizacijam ter pomoč lokalnim organom pri izvajanju projektov na tem območju.

UNIFIL-u je uspelo povrniti določeno količino miru in varnosti na področje južnega Libanona. Ta predel je predstavljal najbolj varno področje za civilno prebivalstvo Libanona v času državljanske vojne.

4.8. VPLIV UNIFIL-a NA GOSPODARSTVO

Tradicionalni gospodarski sistem v južnem Libanonu je temeljil na kmetijstvu, vendar je ta dejavnost zaradi učinkov družbenih motenj in nasilja, ki so ga povzročili zunanji dejavniki, izginila. Najbolj pomemben dejavnik, ki je onemogočil kmetovanje je bila izraelska okupacija južnega Libanona.

Pomemben vir novega uspevanja na tem območju je v veliki meri odvisen od UNIFIL-a. Zelo pomembni sta zaščita in stabilnost, ki naj bi omogočali, da ta predel Libanona postane investicijski cilj za podjetja, kar bi doprineslo različna vlaganja ne samo v nova podjetja, ampak tudi v nepremičnine na tem območju. To pa bi po drugi strani dobro vplivalo na gospodarstvo države. UNIFIL prispeva približno 60 milijard dolarjev letno v regionalno gospodarstvo, da mu pomaga preživeti.

Neposredni izdatki UNIFIL-a za pomoč gospodarstvu (El-Hadjj 1997, 16–18):

1. Osnovni nakupi, ki jih opravljajo vojaki v misiji.
2. Dnevne zaloge, ki jih potrebuje misija za delovanje kot so hrana, pijača ter razni higienski proizvodi iz lokalnih trgovin.
3. UNIFIL je privlačen vir zaposlitve. Misija zaposluje tudi državljane države, služba pa je izjemno zaželena zaradi visokih plač.
4. Kapital, ki ga prispeva država pošiljateljica za humanitarno in razvojno pomoč.
5. Najem območja, kjer so vojaki nameščeni v svojih delovnih štabih.
6. Goriva in vzdrževanje vozil UNIFIL-a.
7. Medicinska, zdravstvena in zobozdravstvena pomoč, ki ni priskrbljena le za vojake, ampak tudi za lokalno prebivalstvo.
8. Turizem.
9. Libanonski graditelji dobijo visoka plačila za vsa dela, ki jih opravljajo za UNIFIL (postavljanje glavnih štabov, izgradnja cest) .
10. Prevoz vojakov mirovne misije v državo ter izven nje.

4.9 UNIFIL II

Do leta 2000 je bilo za UNIFIL praktično nemogoče, da bi opravljala svoj mandat, ne samo zaradi problemov, ki so jih povzročale uporniške skupine, ampak tudi zaradi konstantne nestabilnosti v regiji. Maja leta 2000 je vlada Izraela odločila, da enostransko umakne svoje čete iz območja južnega Libanona, da omogoči opazovalcem ZN, da

preverijo učinkovitost mejne črte (varnostnega pasu), imenovane modra linija, ki ločuje Izrael od Libanona. Toda ker vlada nima nobene pristojnosti v državi, je Hezbolah postal še bolj aktiven na tem področju, kar je zopet postavilo pod vprašanje prihodnost in učinkovitost UNIFIL-a.

Leta 2001 je bil mandat UNIFIL-a zopet podaljšan za obdobje 6 mesecev (kar se je nadaljevalo vse do leta 2008). Takratni generalni sekretar ZN Kofi Annan je dejal, da je UNIFIL po najboljših močeh izpolnila naloge, ki so ji bile dodeljene: umik Izraela s področja južnega Libanona, s čimer so omogočili večji mir na tem področju, kar naj bi pomagalo libanonski vladi, da zopet vzpostavi mir in varnost. Poleg podaljšanja mandata je bilo dorečeno, da mora UNIFIL še naprej sodelovati z opazovalno misijo UNTSO.

Čeprav UNIFIL še vedno ohranja prekinitev ognja na območju modre linije, še vedno prihaja do številnih kršitev – ne samo kršitev zračnega prostora, ampak tudi problemov s strani uporniških organizacij kot sta Hezbolah in Amal. UNIFIL še vedno tesno sodeluje z Izraelom in libanonskimi strankami in prinaša potrebno humanitarno pomoč ljudem v državi.

Pomembna prelomnica se je zgodila leta 2000, ko je uporniška skupina Hezbolah nadaljevala z raketnimi streli na celotnem območju modre linije in je ugrabila dva izraelska vojaka. S strani Izraela je prišlo do odziva še isti dan. Za čas enega meseca je bilo območje južnega Libanona znova področje odprtega konflikta.

Takratni generalni sekretar Kofi Annan je opozarjal na nestabilne razmere v južnem Libanonu, opazil je tudi, da v okoliščinah obravnavanega spora UNIFIL ne more več opravljati svoje naloge kot mirovna misija s ciljem ohranjanja miru na tem območju. Resolucija 1701 nalaga konec sovražnosti in izraža željo, da se vzpostavi nov, močnejši in bolj okrepljen UNIFIL, preimenovan v UNIFIL 2. Mandat misije se je znova podaljšal za šest mesecev, z novim mandatom, katerega cilj je umik vseh oboroženih skupin iz južnega Libanona.

Leta 2006, ko so se končali spopadi med Izraelom in Hezbolahom, je VSZN na južno območje Libanona znova napotil številne nove kontingente, katerih naloga je varovanje relativnega miru na območju med modro linijo in reko Litani (Videmšek in Eržen 2008).

UNIFIL 2 je leta 2006 imel več kot 15.000 vojakov iz 30 različnih držav in je odgovoren za nadzor prenehanja sovražnosti, da pomaga libanonski vojski vzpostaviti mir in varnost ter da preko humanitarne pomoči pomaga vsemu civilnemu prebivalstvu v regiji (Združeni Narodi, 2006b).

V enem izmed člankov, ki jih je objavil *Jeruzalem Post* leta 2007, je bilo zapisano, da so se tedaj Izraelci bali, da bodo evropske države postopoma začele zmanjševati njihovo sodelovanje v mirovni misiji, saj je ta bila soočena s prevelikim številom problemov na tem konstantno kriznem območju. Politična nestabilnost in stalne grožnje s strani uporniških skupin zoper sile ZN utegnejo povzročiti, da bodo države, ki so prispevale kontingente, ponovno razmislile o obsegu njihovega sodelovanja v UNIFIL-u. IDF je takrat izjavila, da menijo, da so bataljoni misije bolj vpleteni v zaščito samih sebe pred uporniškimi skupinami kot pa za izpolnjevanje svoje naloge preprečevanja tihotapljenja orožja in vedno večjega vpliva skupine Hezbolah (Katz, 2007).

Po koncu izraelsko-libanonske vojne leta 2006 je z resolucijo VSZN 1701 UNIFIL postal misija, ki se je zavzemala za zagotovitev prenehanja sovražnosti med izraelsko obrambno silo ter uporniško skupino Hezbolah. Bistveno so se povečali prispevki bataljonov DČ Evropske Unije, vendar to ni nujno izboljšalo dejanske učinkovitosti misije.

V mirovni misiji UNIFIL II je sodelovalo 27 držav članic, zlasti Francija, Italija in Španija pa so dejansko povzročale oteženo koordinacijo in komunikacijo med pripadniki misije. Probleme so povzročali tudi napadi teroristične skupine Al-Qaeda,¹⁹ ki je vedno bolj izkoriščala nestabilnost Libanona ter pomanjkanje državnega nadzora predvsem v severnem delu države in v nekaterih palestinskih begunskih taboriščih. Ironično je

---

¹⁹ Al-Qaeda je mednarodna sunitska islamska ekstremistična skupina, ki je bila ustanovljena l. 1988. Njen (to se nanaša na skupino) cilj je končati tuj vpliv v muslimanskih državah in vzpostaviti novi islamski Kalifat (Bajoria 2009, 10. 01. 2009).

dejstvo, da je UNIFIL II, namesto da bi zagotovil monopol libanonske družbe za orožje, kakor je bilo določeno v resoluciji 1701, pričel še bolj intenzivno sodelovati in se zanašati na Hezbolah za svojo varnost.

Prisotnost misije UNIFIL II je zadostovala za preprečitev ponovnih izbruhov med nasprotujočimi se strankami, a še vedno brez potrebnih političnih ukrepov za reševanje notranjih ter zunanjih vprašanj, ki vplivajo na Libanon. Tako lahko pričakujemo, da bo UNIFIL II vztrajal kot dolgoročna začasna misija, zlasti glede na dejstvo, da VSZN, EU ter ZDA še vedno zanemarjajo širši politični okvir, ki je potreben za rešitev nerešenih konfliktov na tem območju.

Situacija v južnem Libanonu je bila že od začetka incidentov in namestitve pripadnikov misije UNIFIL nestanovitna, še posebej, ker so bile na območju prisotne številne uporniške skupine, ki so delovale samostojno in neodvisno od libanonske oblasti.

5 UPORNIŠKE ORGANIZACIJE KOT PROBLEM REŠEVANJA KRIZE

Kriza v Libanonu je izjemno zapletena zaradi številnih udeležencev. Različne interesne skupine izven religijske sfere so izjemno pripomogle h konfliktom in so misiji UNIFIL le otežile opravljanje mandata. Med temi bomo preučili PLO, SLA, Hezbolah in Amal.

5.1 UPORNIŠKE ORGANIZACIJE

Situacija v južnem Libanonu je bila že od začetka namestitve pripadnikov UNIFIL-a nestabilna, še posebej zato, ker je bilo na območju prisotnih več uporniških skupin, ki pa so delovale neodvisno od šibke libanonske oblasti.

5.1.1 PALESTINSKA OSVOBODILNA ORGNIZACIJA (PLO)

Libanon je država, ki jo zaznamujejo globoke socialne, ekonomske in politične delitve in je predstavljala resno preizkušnjo za pripadnike PLO. Prisotnost oboroženega PLO-ja na libanonskem ozemlju je prav gotovo zaostila protislovja libanonskega državnega sistema. Prav ta protislovja pa so v letih 1975–76 pripeljala do izbruha državljanske vojne v Libanonu in so bila vzrok težav tudi še kasneje.

Libanon je vedno bil bojno prizorišče, kjer so se začeli številni spori. Prisotnost PLO-ja je to dejstvo le še poslabšala. Brez dvoma je bila zaradi PLO-ja stopnja tako izraelske kot tudi arabske intervencije v Libanonu še večja, kar je bila neizbežna posledica pomembnosti in vplivnosti palestinskega vprašanja za regijo. Povrh vsega pa je relativna šibkost Libanona v odnosu do Izraela dovolila zunanjim dejavnikom začetek vrste namernih in nepretrganih kaznovalnih vpadov na ozemlje Libanona, z namenom destabilizacije tako palestinske prisotnosti v Libanonu kot tudi Libanona samega. To dejstvo je samo po sebi postavilo stroge omejitve za politične pobude, ki so bile na voljo vodstvu PLO-ja v njegovih poizkusih vzdrževanja zadovoljivih palestinsko - libanonskih odnosov.

Takšna zmedenost je bila, med drugim, vidna tudi v organizacijskem razvoju palestinskih oboroženih sil. »Regularizacija« gverilskih sil PLO-ja se je v obdobju med 1970 in zgodnjimi leti 1980-ih povečala, z namenom zaščite palestinske prisotnosti pred napadi nasprotnikov iz Libanona in povečanja političnega nadzora nad vojaškimi silami.

Zaradi ustanovitve vojaških enot in poveljniških struktur je bil PLO še bolj izpostavljen izraelskim napadom. To je še posebej veljalo za palestinsko topništvo, ki je bilo ustanovljeno, da bi obšlo UNIFIL in izraelsko obmejno obrambo ter odvrčalo izraelske napade. V tem kontekstu in zaradi grožnje pred izraelsko invazijo je PLO sčasoma začel zmanjševati pomen svojih operacij v Libanonu, kar je bilo vidno iz navideznega sprejemanja sil UNIFIL-a leta 1978 in dogovora o čezmejnem premirju julija leta 1981.

Če je neizogibno zlitje zadev libanonske politike s širšimi vprašanji glede ciljev in namenov PLO-ja ovirala njegovo zmožnost, da bi reagiral na okoliščine v Libanonu, pa so bili palestinski mehanizmi sprejemanja odločitev tisti, ki so povzročali največ omejitev. Deloma je bil to izraz zunanjih pritiskov na PLO in spremenjenih okoliščin, v katerih se je PLO znašel med leti 1969 in 1982. Toda ta proces pojava politike PLO v Libanonu je prav tako odražal inherentne probleme centralne oblasti Libanona, kar je UNIFIL-u še dodatno otežilo izvajanje misije na tem nestabilnem področju (Brynen 1990, poglavje 7).

Sporazum iz Kaira,²⁰ ki sta ga podpisala Jaser Arafat in vodja poveljstva libanonske vojske leta 1969, je imel za nalogo pomoč pri regulaciji in nadzoru oborožene prisotnosti Palestincev v Libanonu. Toda s tem, ko je PLO Sporazum iz Kaira uporabljal kot dovoljenje za vojaške napade na Izrael z libanonskega ozemlja, se je težišče palestinskega problema žal preusmerilo na Libanon in stran od arabskega sveta.

---

²⁰ S podpisom Sporazuma iz Kaira so Palestinci dobili več pravic in sicer: pravico do bivanja, dela in prostega gibanja po državi. Opredeljuje oblikovanje palestinskih vojaških postojank v begunskih taboriščih, ki sodelujejo z lokalnimi odbori za zagotovitev dobrih odnosov z libanonsko oblastjo (Corm 1986: 138).

Problem usklajevanja delovanja PLO s suverenostjo, neodvisnostjo in ozemeljsko celovitostjo libanonske države je poglobil sektaške delitve v libanonski družbi. Rezultat tega je bil, da so mnoge od libanonskih skupnosti bile ogorčene nad poizkusom PLO, da bi si ustvaril državo v državi na jugu Libanona. PLO je tako izčrpal naklonjenost različnih družbenih skupin v Libanonu. Kljub poskusom prej omenjenih družbenih skupin v Libanonu, kakor tudi Sirije in Izraela, da bi porazili PLO v Libanonu, se je okoli 10 000 gverilcev še naprej zbiralo v begunskih taboriščih južno od Bejruta.

To je UNIFIL-u povzročilo več problemov, saj je PLO nadaljeval z obstreljevanjem položajev izraelske vojske na jugu Libanona in se spopadal z Vojsko Južnega Libanona, ki jo je podpiral Izrael. Razlage o UNIFIL-ovem področju delovanja so bile nasprotujoče in nezdružljive tako za izraelsko in libanonsko vlado kot tudi za PLO. Izrael je hotel, da bi UNIFIL nadzoroval celotno področje na jugu Libanona, vključno s *Tyre* in *Kasmiyskim mostom*. Vendar pa se je ob tem porodil nov problem, saj je PLO močno nasprotoval prihodu UNIFIL-ovih enot na področje *Tyre* in *Kasmiyskega mostu*, z argumentom, da tudi IDF ni okupiral teh dveh področij. Na drugi strani pa je UNIFIL od Libanona dobil neomejeno pooblastilo za svoje delovanje na celotnem področju. Nadaljnja pogajanja med PLO in Sekretariatom ZN so določila področje delovanja UNIFIL-a. Le-ta so se vsa nahajala južno od reke Litani, z izjemo *Tyrskega* področja.

Prav tako so se razhajala mnenja glede odgovornosti UNIFIL-a na njegovih področjih delovanja. IDF je domneval, da bo UNIFIL odstranil Palestince s področja svojega delovanja, medtem ko je PLO menil, da je prisotnost Palestincev v južnem Libanonu dovoljena po določilih Sporazuma iz Kaira. Različne frakcije znotraj palestinskega odporniškega gibanja so oslabile UNIFIL-ovo zmožnost obvladovanja oboroženih spopadov. Ob prihodu prvih enot UNIFIL-a se je število palestinskih oboroženih napadov gibalo okoli 140, do leta 1981 pa je že naraslo na približno 450 (Durch 1993, 182–199).

5.1.2 JUŽNA LIBANONSKA VOJSKA (SLA)

Različne interesne skupine zunaj verskega področja so samo še pripomogle k že začeti državljanski vojni v Libanonu. SLA je nastala v času prve izraelske invazije na Libanon leta 1978. To so bile enote vojaških plačancev, ki so jih vodili libanonski kristjani. Vojake so novačili iz vasi, naseljenih z Druzi in šiitskimi muslimani, ki so se nahajale v izraelski okupacijski coni. Te vojaške enote so vključevale tudi tiste, ki so se »odcepile« od libanonske vojske leta 1978 in so tesno sodelovale z Izraelom. SLA, sestavljena v veliki meri iz pripadnikov krščanskih ločin, se je prvenstveno borila proti Hezbolahu in Amalu, dvema skupinama gverilskih milic v južnem Libanonu.

V zgodnjih osemdesetih se je SLA borila proti terorističnim dejavnostim PLO-ja. Po koncu državljanske vojne v Libanonu je Izrael, vzpostavljajoč varnostno območje, še naprej podpiral SLA z namenom ohranjanja njegovega položaja v južnem Libanonu. Tudi IDF je uril in podpiral SLA, SLA pa je sodelovala v zaščiti varnostnega območja - predvsem z defenzivnimi dejavnostmi. Te so vključevale oskrbovanje vojakov za stražarska mesta in različne druge varnostne dejavnosti (Ruebner 2000, 1).

Izraelske enote in enote SLA so delovale vzdolž ozkega pasu, ozemlja ob izraelsko-libanonski meji. Čeprav je Izrael trdil, da priznava svojo mednarodno mejo z Libanonom, je dal tudi zelo jasno vedeti, da na tem področju ne bo dopuščal prisotnosti nobenih ne-libanonskih ali sovražnih enot, predvsem enot PLO-ja in Hezbolaha. Izrael je s pomočjo SLA vzdrževal nadzor nad svojim delom varnostnega območja od leta 1985 naprej. Izraelske vojaške enote so napadale sovražne sile severno od varnostnega območja, obenem pa so se nadaljevali izraelski napadi na oporišča PLO in na šiitska oporišča. Zaradi razvnetih napadov med Izraelom in Hezbolahom je južni del Libanona postal tarča neprestanih napadov in protinapadov, zaradi česar miru in stabilnosti v tej regiji ni bilo mogoče doseči, niti s pomočjo UNIFIL-a (Collings 1994, 188–190).

Vse od leta 1980 naprej so bile izraelske enote in enote SLA izpostavljene napadom dveh libanonskih šiitskih gibanj, Hezbolaha in Amala. Ti dve gibanji sta podpirali Sirija in

Iran, vse te napetosti pa so privedle do vojne med Izraelom in njegovim zaveznikom SLA na eni strani ter libanonskimi šiiti, Hezbolahom in delno tudi Amalom na drugi strani. Največ problemov v zvezi s SLA je povzročal Hezbolah, saj je neprestano napadal SLA in poskušal razširiti konflikt tudi na izraelsko ozemlje.

SLA je bila tista sila, katere pripadniki so delovali kot predstraža na najbolj izpostavljenih in nevarnih delih izraelske okupacijske cone - število smrtnih žrtev v gverilskih napadih proti izraelskim je bilo dve proti ena. Eno od »dejavnosti« SLA je predstavljalo tudi pogosto obstreljevanje libanonskih civilnih naselbin, kakor tudi nasilje do mirovniških sil Združenih narodov, ki so se nahajale v Libanonu od leta 1978, »z namenom nadzorovanja izraelskega umika« v skladu z resolucijo ZN, sprejeto istega leta 1978 (BBC News 2000).

Eden od primerov, ki ponazarjajo odnos SLA z UNIFIL-om, je bilo topovsko obstreljevanje UNIFIL-ovega glavnega stanu v predelu Naquora s strani SLA. UNIFIL-ovo bolnišnico je zajel požar, poškodovani pa so bili tudi UNIFIL-ovi helikopterji. Taborišče UNIFIL-a je bilo komunikacijsko onespobljeno, v Operacijskem centru, kjer je bilo zbrano poveljstvo mirovniških sil, pa niso vedeli, kaj se dogaja, niti koliko žrtev je utrpel UNIFIL (Goksel 2007, 7).

Z umikom Izraela iz okupacijske cone je tudi SLA začela počasi propadati. V skladu z željami Libanona in ZN je dokončni propad SLA pomenil, da naj bi libanonska vlada ista pravila sedaj aplicirala tudi na Hezbolah. S propadom SLA se je povečala tudi odgovornost libanonske vlade glede varnosti lastnih državljanov, ne glede na dejstvo, da je bila SLA do sedaj označevana kot uporniška skupina. Od libanonske vlade se pričakuje, da bo na tem področju vzpostavila red (The Israeli Report 2000).

5.1.3 AMAL

Izbruh državljanske vojne leta 1975 v Libanonu je poslabšal položaj šiitske skupnosti. Glavna pomanjkljivost je bila odsotnost temeljev za vzpostavitev lastne milice. Po

samem začetku vojne je bil ustanovljen Amal.²¹ Amal se je kot Hezbolah, boril proti Izraelu, v Libanonu pa se je boril za primat pri predstavljanju šiitskih interesov v državi (Debeljak 1995, 41).

Amal je do začetka 1980-ih postala najmočnejša organizacija v šiitski skupnosti. Njena organizacijska moč je ležala v njeni razširitvi na vse regije v državi, ki jih naseljujejo Shias. Postala je zastopnik šiitskih interesov in jih s tem poenotila in osamozavestila. Do sredine 80. let je tako šiitska skupnost postala eden od najpomembnejših akterjev libanonskega političnega življenja.

V sredini 1980-ih je Amal napadla palestinske begunce, ki so bili nastanjeni v kampu v Bejrutu. Napad je bil maščevanje zaradi mnogih let zlorab s strani palestinske osvobodilne skupine, ki je takrat delovala v južnem Libanonu. Amal je poudaril upor proti Izraelu in mnogi so menili, da je to dokazalo, da je Amal pro-Sirijsko gibanje. Amal se je boril za nacionalno enotnost in enakost državljanov in je zavračal konfederacijo shem (Collelo 1987, 111–130).

Amal je prevzel prevlado v zahodnem Bejrutu zaradi močnega nekajdnevnega bombardiranja južnega predmestja Libanona s strani libanonske vojske. Neobičajen obseg bombardiranja je pripeljal k razkroju dela libanonske vojske, katere deli s šiitsko veroizpovedjo so se za tem pridružili milici Amal-a, ki je tako postala močnejša ter večjega obsega (Corm 2001, 540). Tako je Amal-ova šiitska milica postala vodilna v zahodnem Bejrutu.

Amal in Hezbolah sta tekmeča pri pridobivanju podpore med šiitskim prebivalstvom, zato so med njima potekali številni spopadi za prevlado, kar je le poslabšalo krizno stanje v južnem Libanonu.

---

²¹ Amal po arabsko pomeni upanje.

5.1.3 HEZBOLAH

Hezbollah, priznana kot militantna veja šiitskega islama v Libanonu ali t.i. Stranka Boga, je koncentrirana v južnem delu Libanona. Nastala je leta 1982 po invaziji Izraela v južnem delu Libanona, ki je sestavljen iz pretežno šiitskih prebivalcev, z namenom ustanovitve islamske skupnosti v Libanonu.

Hezbollah je nastala iz različnih libanonskih vojaških, političnih, socialnih skupin ter šiitskih gibanj. Poglavitni cilj je zagotoviti islamsko državo, ki se bo ravnala izključno po Koranu ter popolno zanikanje vseh zunanjih ne-islamskih elementov. Glavna podpornika gibanja sta predvsem Iran in Sirija. Hezbollah je, kakor tudi Hamas,²² nastal najprej kot organizacija za človekoljubno pomoč svojim privržencem (Zisser 1996:97).

Hezbollah je teroristična organizacija, ki se je v samo nekaj več kot dvajsetih letih izkazala za izjemno učinkovito. Poleg tega je v Libanonu postal pomembna politična stranka ter družbena sila in je izjemno zmogljiva organizacija, katere moč je pripeljala do njenega prevladujočega položaja v svetu terorja.

Od pomladi leta 1983 do 1985 je Hezbollah sprožila največji val samomorilskih bombnih napadov, eden izmed njih pa je imel za cilj tudi ameriško ambasado v Bejrutu. Vpletene naj bi bile tudi druge proti-ameriške teroristične skupine.

Po umiku IDF leta 1999 se je organizacija osredotočala na druge cilje, in sicer se je začela posvečati in širiti svoje dejavnosti znotraj Izraela, z namenom izvajanja kakovostnih napadov na izraelsko ozemlje.

Organizacija deluje proti Izraelu na štiri glavne načine:

1. voditi teroriste preko mejnih prehodov z uporabo tujih listin,
2. ustanoviti teroristično organizacijo znotraj Izraela,
3. čezmejne dejavnosti: tihotapljenje orožja ter teroristov,

---

²² Islamsko odporniško gibanje.

4. finančna podpora za palestinske organizacije in skupine.

Od leta 2003 naprej je bilo mogoče opaziti trend povečanja sodelovanja med Hezbolahom v Libanonu ter drugimi palestinskimi terorističnimi organizacijami kot sta: Islamski džihad ter Hamas (Collings Dierdre 1994, 221–297).

Hezbollah je še danes ena najpomembnejših oboroženih skupin v Libanonu, vlada jo prepozna kot 'nacionalno' uporniško skupino. Resolucija VSZN 1599 z dne 2. septembra 2004 je pozvala k razpustitvi in razorožitvi vseh libanonskih in ne-libanonskih milic. Libanonska vlada je odgovorna za razpustitev in razorožitev milice, vključno s Hezbolahom, ter za preprečevanje dotoka oborožitve in druge vojaške opreme za teroristične skupine s strani Sirije in Irana ter drugih zunanjih virov. Libanon je zavrnil to resolucijo, kar je v začetku leta 2005 predstavljalo tveganje za povračilno izraelsko maščevanje proti Libanonu (Združeni Narodi, 2005b).

"Hezbollah je diskreten. Ne razkazujejo svojega orožja, tako da vojski ne dajejo nobenega razloga za zaplembo. Vodstvo Hezbollaha je pametno. So v dobrih odnosih z vojsko, zato vojska ni proti-hezbollahska," razloži Hilal Khashan, predstojnik oddelka za politično znanost in javno administracijo na bejrutski Ameriški univerzi (Baladič, 2007).

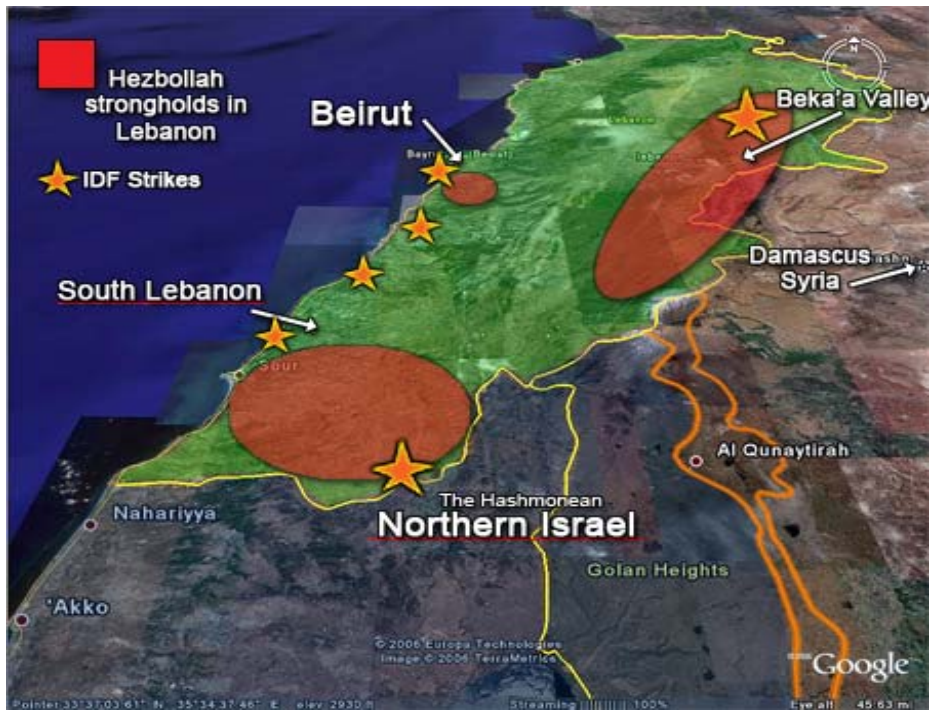
21. novembra 2005 je prišlo do težke izmenjave ognja med IDF in Hezbolahom, kar ni bilo v skladu z dogovorom, ki je bil dosežen leta 2000 z izraelskim umikom iz Libanona. Izmenjava ognja se je začela blizu področja modre črte, na vzhodnem območju delovanja sil UNIFIL, kar je otežilo njihovo delo na tem območju (GlobalSecurity 2000–2008). Ti dogodki so bili eni izmed najbolj resnih incidentov, ki so se dogajali na območju delovanja sil UNIFIL. UNIFIL je bil v tesnem stiku z vsemi strankami v sporu in je poskušal pomagati pri preprečevanju nadaljnjega kriznega stanja ter preprečiti nadaljnje incidente na tem območju. UNIFIL-u je sčasoma le uspelo doseči premirje na tem območju, čeprav je zabeležil številne kršitve v območju modre linije. Pozvali so libanonsko oblast, da bi skušala preprečiti te kršitve.

Izraelska letala so leta 2006 ponovno napadla južno predmestje Bejruta, njihova oblast je zatrjevala, da je bil cilj napada kompleks Hezbollahovih poslopij. Takoj po dogodku je Hezbollah napovedal »odprto« vojno z Izraelom. Zaradi strahu pred novo vojno je Bejrut takoj zaprosil VSZN za podporo in ponovno ustavitev izraelskih napadov na njihovo ozemlje. VSZN je dejanje označil za nedopustno in poslal na Bližnji Vzhod posebno tričlansko ekipo, ki naj bi pomagala pri razreševanju krize. Izrael je potrdil, da ne bodo ustavili ofenzive na Libanon, dokler ne bodo pripadniki Hezbollaha razoroženi. Poudarili so tudi, da zahtevajo da VSZN ukrepa proti libanonski vladi, da ta prične izvajati varnostni nadzor na celotnem ozemlju države (Delo 2006).

Hezbollah pa ni bila le vojaška milica, ampak je imel tudi civilno krilo, ki je nudilo pomoč številnim beguncem tako z razdeljevanjem hrane kot z denarno pomočjo. Vendar je bila za UNIFIL ena izmed težav, s katerimi so se morali soočiti na spornem ozemlju. Številni napadi Hezbollaha na spornem ozemlju ter nezmožnost libanonske vlade, da bi zadeve umirila, so le otežili delo UNIFIL-a.

"Unifil ne more preprečiti Hezbollahovih napadov na Izrael, kakor tudi ne more preprečiti Izraelu, da začne novo vojno proti Libanonu. Izrael bo prej ali slej napadel Hezbollah. Pričakujemo lahko, da bo prišlo do drugega kroga, in ko se bo to zgodilo, jih Unifil ne bo sposoben zaustaviti, zato mu ne smemo pripisovati prevelikega pomena," je prepričan Khashan« (Dnevnik 2007).

5.1: Razporeditev uporniške skupine Hezbollah ter IDF

Vir: The Hashmonean (2006).

6 ZAKLJUČEK

Zaradi medsebojnega prepletanja libanonskih, regionalnih in mednarodnih akterjev so operacije za ohranjanje miru na območju južnega Libanona izredno zapletena obveznost. UNIFIL je še vedno ena najbolj kontroverznih in problematičnih mirovnih operacij.

Različni dejavniki, ki so doprinesli k nestabilnosti na tem območju so:

1. kronična nestabilnost v palestinskih begunskih taboriščih,
2. napete razmere na Izraelski meji, kjer so kljub prisotnosti misije UNIFIL opazne številne kršitve resolucije VS ZN 1701,
3. vedno večja moč uporniške skupine Hezbollah,
4. konstantni mednarodni pritisk, da bi se krizne situacije umirile in
5. nestabilnost libanonske vlade ter vojske.

Razlogi, ki so pripomogli k temu, da UNIFIL ni v celoti izpolnil svojega mandata, so bili pogojeni z različnimi dejavniki:

1. UNIFIL nikoli ni bil pooblaščen za vzpostavljanje miru z uporabo sile,
2. od misije ni bilo mogoče pričakovati, da bi spremenili vojaško ravnovesje na tem območju države,
3. nestabilnost regije,
4. delovanje uporniških skupin na tem območju,
5. nestabilnost libanonske vlade, ki bi lahko pripomogla k večji podpori misije.

Na začetku diplomske naloge sem si zastavila tri ključne hipoteze, ki so mi pomagale pri lažjem preučevanju zastavljene problematike. S pomočjo uporabljene literature ter preučevanja problemov, sem prišla do sledečih zaključkov:

Hipoteza 1: Nesposobnost libanonskih oblasti, da ustvarijo administrativno oblast na svojem ozemlju, je vodilo do neuspešnosti mirovne operacije, da izvrši svoj mandat, saj je bila že od začetka ustanovljena na sovražnem območju.

Glede na zbrana dejstva problematike, lahko to hipotezo potrdim. Že od začetka prvotnega mandata je UNIFIL deloval v posebnem, zapletenem družbenem in ekonomskem okolju. Libanonska vlada je leta 1978 zaradi konstantnih nestabilnih razmer prosila OZN za pomoč, da vzpostavijo mirovno operacijo na tem področju. Problem se je pojavil že v začetku, saj libanonska vlada dejansko ni bila sposobna izvajati oblasti na tem področju.

Eden glavnih elementov uspešne mirovne misije sta sodelovanje in podpora vlade oz. administrativne oblasti pri reševanju konflikta. Ta mora sodelovati z misijo, da dosežejo zaželeni rezultat. Žal sodelovanje med misijo in libanonsko vlado ni bilo uspešno.

Libanonska vlada je UNIFIL potrebovala za širok spekter različnih pomoči: pri obsegu zagotavljanja varnosti, zagotavljanju administrativne oblasti pri izgradnji pravne in socialne države, pri vzdrževanju in vzpostavljanju prijateljskih pomoči, pri gradnji in obnovi ter nujno potrebno finančno in humanitarno pomoč.

Zgodile so se številne kršitve libanonskega teritorialnega morja in zračnega prostora, obstreljevanja ozemlja in vzpostavljene varnostne cone na območju modre linije, bombardiranja nasprotnikovih položajev, dejavnosti IDF ter obveščevalnih služb ter nenehni spopadi z uporniško skupino Hezbollah. Izrael je vzpostavil vojaško milico SLA, ki je le otežila delo UNIFIL-a. Tudi prisotnost drugih uporniških skupin je otežila izpolnjevanje mandata. Hezbollah ni nikoli izgubila motivacije za napade na izraelske cilje, še vedno pa ostaja glavno 'osvobodilno gibanje' v Libanonu. To 'osvobodilno gibanje' uživa med pripadniki šiitov velik ugled, zato se je razvil v politično stranko zastopano v libanonskem parlamentu.

Čeprav se je Izrael leta 2000 umaknil iz ozemlja Libanona in je OZN pričakoval izboljšanje odnosov z libanonsko vlado, se to ni uresničilo. Leta 2006 se je zgodil nov napad izraelskih letal na ozemlju Libanona, kar je predstavljalo ponovno kršitev dogovora med državama. Libanonska vojska bi morala razporediti svoje čete na meji in s tem preprečiti Hezbolahu, da bi na tem področju deloval. Čeprav je libanonska vojska izjemno šibka, bi morala izvajati oblast na tem področju in preprečevati teroristična dejanja. Misija UNIFIL je poskušala pomagati državi vzpostaviti svojo administrativno oblast in libanonski vojski omogočiti, da prične z delovanjem na južnem območju države. A vlada tam ni želela postaviti svoje vojske. Hezbolah je torej na južnem delu ustvarila svojo 'državo' znotraj Libanona in nadaljevala z napadi na Izrael, kar je le poslabšalo celotno situacijo. Libanonska vlada se ni odločila za soočenje s terorističnimi skupinami zaradi strahu pred novo državljansko vojno.

Čeprav so vzpostavili šibko civilno administracijo, dejanska prevlada na tem območju še vedno ostaja v rokah Hezbolaha. Ta je izkoristil vsak vidik kvazi-demokratske, odprte družbe Libanona, medtem ko je naredil vse, kar lahko, da ogrozi njeno suverenost.

Prav zaradi šibkosti administrativne oblasti so lahko tudi sosednje države, kakor tudi Iran, izkoristile Libanon kot bojno polje za izvajanje svojih interesov. Sirija se je neštokrat vmešala v probleme v državi in s tem razlogom ustvarila uporniško skupino Amal. Ko je Libanon postal prizorišče mednarodnih in regionalnih problemov, je Amal služil kot orodje proti iraškemu delovanju. Amal predstavlja tekmeča skupini Hezbolah pri pridobivanju podpore med šiitskim prebivalstvom, zato so med njima potekali spopadi za prevlado na tem področju.

Sirija je prav tako skušala nadzorovati delovanje PLO, saj je nekaj časa zagovarjala njihove pravice. Čeprav sta libanonska vlada in vojska želeli nadzirati Palestince, je odnos do njih razdelil libanonsko družbo, predvsem na muslimane in kristjane, kar je le še otežilo delovanje vlade.

Predvsem pa je potrebno upoštevati, da je bil UNIFIL vedno ujet v različne probleme, njihovi vojaki so bili ugrabljeni, ujeti v zasedi, razoroženi, občasno tudi umorjeni. UNIFIL je dejansko imel številne žrtve, 218 vojakov je bilo ubitih med letom 1978 in 1998 (El-Hajj 1997, 40). Čeprav so pričakovali podporo in pomoč ne le od administrativne oblasti v državi, ampak tudi od njene vojske, je niso dobili.

Na začetku mandata je bila UNIFIL misija, ki je lahko uporabila silo le v primeru samoobrambe. Ker je bila misija prepuščena sama sebi in ni dobila potrebne pomoči in podpore s strani administrativne oblasti, so potrebovali novo resolucijo, s katero so določili, da lahko sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo prenehanje vseh sovražnih dejavnosti na tem področju.

Hipoteza 2: Učinkovitost mirovne operacije je odvisna predvsem od njenega mandata ter od interesov držav, ki so vpletene v konflikt.

Tudi to hipotezo lahko potrdim. Eden od ključnih pogojev, ki morajo biti izpolnjeni za uspešnost operacije, ki vključuje zunanje in notranje akterje, sta podpora in interes akterjev, ki so vpleteni v konflikt. Tako pri izvajanju mirovne operacije igrajo pomembno vlogo strani v sporu. Njihova privolitev v prihod mirovnih sil je namreč ključni element za uspešnost mandata misije. Od njih se pričakuje sodelovanje in pomoč pri izvajanju misije.

Ob začetku vzpostavitve začasne misije lahko zasledimo mnoge probleme in neuspehe prvotnega mandata, saj je bila misija soočena s številnimi problemi in je uspela doseči le delno sodelovanje sprtih strani. UNIFIL-u bi morala pri izpolnjevanju mandata pomagati tudi ZDA, a so bile preveč zaskrbljene zaradi svojega strateškega zavezništva z Izraelom in Bližnjim Vzhodom. Problem so predstavljale tudi mirovne sile OZN, saj niso imele dovolj močne podpore s strani vseh držav članic VS. Neučinkovitost libanonske vlade in nesodelovanje Izraela, Sirije in Irana sta le še pripomogla k neuspešnosti izvajanja mandata UNIFIL-a.

Čeprav je Izrael do leta 2006 spoštoval svoje obveznosti, ki so bile zagotovljene pri njegovem umiku s tega področja, misiji UNIFIL ni uspelo v celoti izpolniti svojega mandata. Posledično je Hezbolah zapolnil praznino na območju južnega Libanona, ki je nastala zaradi odsotnosti izraelskih vojakov. Izrael je kritiziral delovanje misije, saj je bil mnenja, da vzpostavlja enak dialog s teroristično skupino Hezbolah kot z državo Izrael ter da pri kršitvi premirja z obema ravna enakopravno.

UNIFIL-u je uspelo doseči vsaj delni umik izraelskih čet po njihovem napadu leta 1978 in leta 1982; s tem je dosegel varovalni pas imenovan modra linija, na katerem se je zmanjšalo število in intenzivnost spopadov. Lokalna zaščita prebivalstva, krepitev lokalnega prebivalstva na območju operacij ter njihova najpomembnejša oz. najbolj učinkovita pomoč, je bila pomoč lokalnemu prebivalstvu, da so si opomogli po vseh kriznih situacijah. UNIFIL-u je uspelo nevtralizirati sovražnost nekaterih uporniških skupin, vzpostaviti prijaznejše odnose z državljani in pridobiti dragoceno podporo lokalnih obveščevalcev.

UNIFIL je le začasna misija, a je na tem območju prisotna že več kot 30 let. Izkoristila jo je moč politike, ki jo izvaja ZDA v imenu Izraela in je večinoma sprejeta s strani mednarodne skupnosti. Vodilna načela in mandat UNIFIL-a sta prepogosto nadomeščena z močjo in oblastjo, ki sta škodila prebivalstvu Libanona. Izrael je konstantno kritiziral misijo, ker je ta ohranjala dialog s Hezbolahom, medtem ko je Hezbolah kršila premirje in napadala Izrael s področja njihovega delovanja.

Trenutno imajo Libanon, Hezbolah in Izrael skupen interes za prisotnost UNIFIL-a na jugu, saj očitno še nihče ni pripravljen na novo bojevanje in prelivanje krvi. Libanon je torej žrtev militantne politike Hezbolaha med krščanskimi skupnostmi kot tudi med ostalimi etnijami, ki jim ni do tega, da bi šiiti postali premočni.

Hezbolah je v zadnjih letih na izpraznjenem prostoru južnega Libanona zaradi nesposobnosti administrativne oblasti ustvaril državo v državi, ki s svojo lastno vojsko

predstavlja grožnjo za severni del Izraela. Potem sta tukaj še Sirija ter Iran, ki to notranjo nestabilnost izkoriščata za svoje interese proti Izraelu. Šiitski Hezbollah si je našel zaveznike med Iranci, medtem ko so Sirijci bistveno bolj oportunistični in jim ni pomembno, na katero stran se postavijo, le da Libanon nikoli ne bo enoten in bo vedno pod vplivom močnejše sosede Sirije, ki ni bila nikoli navdušena, da bi si šiiti v Libanonu izbojevali prevlado in tudi danes ni.

Hipoteza 3: Mirovna operacija v Libanonu je bila potrebna ne samo, da bi poskusila razrešiti notranje oz. regionalne konflikte, temveč tudi za potrebno humanitarno pomoč državljanom.

Potrdim lahko tudi tretjo hipotezo. Stalni konflikti med Libanom, Izraelom ter uporniški skupinami so državo tako prizadeli, da še danes obupno potrebujejo humanitarno pomoč. Razmere v državi so se sicer po letu 2000 nekako izboljšale, a humanitarni položaj ostaja resnično zaskrbljujoč.

Čeprav UNIFIL v prvotnem mandatu ni imel opredeljene naloge za humanitarno pomoč, je kasneje OZN ugotovil, da je na tem kriznem območju še kako potrebna, saj administrativna oblast v državi ni imela dovolj sredstev, da bi pomagala državljanom. Zato se je morala misija UNIFIL postaviti v njihovo vlogo in pomagati državljanom z vzpostavitvijo boljšega družbenega ter gospodarskega stanja. Napetost med prebivalstvom je v času krize naraščala, UNIFIL pa jim je pomagal, da so spet lahko začeli normalno živeti.

Vendar številnih problemov niso povzročali le zunanji dejavniki ter uporniške skupine, ampak tudi število palestinskih beguncev, ki so se zatekli v državo. Po arabsko-izraelski vojni leta 1948 je Libanon postal zatočišče izredno visokega števila Palestincev, ki so tja pribežali iz Izraela, kasneje je zopet prišel nov val palestinskih beguncev leta 1967. Nenehni spori med pripadniki Palestincev ter med libanonskimi vojaki so povzročali nenehne posledice, ki so potrebovale humanitarno pomoč.

Menim, da so se med spori, ki so se dogajali na tem območju, zgodile tudi kršitve človekovih pravic. Ker je skrb za človekove pravice eden od temeljnih ciljev OZN, je bilo potrebno nadgraditi mandat misije za potrebno pomoč, opozoriti mednarodno skupnost na krizo v državi Libanon in prositi države ter druge organizacije za pomoč.

Državljeni so z misijo UNIFIL zadovoljni predvsem zaradi civilnih projektov, pri katerih tuji vojaki sodelujejo in ljudem pomagajo. »Zgradili so novo nogometno igrišče, uredili vrt z namakalnim sistemom, mestno hišo popravljajo, pomagali so pri gradnji šole,« našteva Ali, vaščan iz Srife (Dnevnik 2007).

Zaradi premajhnega števila kontingentov je imela misija UNIFIL številne probleme pri zaustavitvi napadov uporniške skupine Hezbolah. Izrael in druge države so že nekaj let pred vojno med Izraelom in Hezbolahom leta 2006 opozarjale na to in zahtevale, da bi misija povečala število kontingentov in s tem pridobila moč in avtoriteto. Premalo pripadnikov v misiji je privedlo do nezmožnosti za uspešno izvajanje mandata, da bi pomagala libanonski vladi pri vzpostavljanju učinkovite vlade na tem področju.

Vojna med Izraelom in Hezbolahom leta 2006, bitka s pripadniki skupine Al-Qaeda²³ ter konstantna nestabilnost v državi so privedle do gospodarske stagnacije in do političnega zastoja. Že več kot pred enim letom je uporniška skupina Hezbolah, ki sodeluje z Iranom in Sirijo prevzela oblast nad libanonsko vlado. Anti-sirijska vladajoča koalicija je ogrožena s strani parlamentarne večine. Vlada je obljubila, da ne bo dovolila, da bi Libanon padel pod nadzor iransko-sirijske osi.

Libanon je sredi navidezno nepremagljive politične krize. Dejstvo, da je država od leta 2007 brez predsednika, je odraz globoko zakoreninjenih težav v libanonski politiki. Tri leta po umiku sirijskih čet je Libanon postal še bolj šibek, saj ni imel dovolj močne vojske. UNIFIL mora pomagati državi pri oblikovanju stanja zmogljivosti in zaščititi Libanon pred tujimi intervencijami.

---

²³ Teroristična organizacija, ki je pod vodstvom Osama Bin Laden-a nastala leta 1988.

Sprememba politične in gospodarske reforme je ključnega pomena, da si država opomore ter da bi se državljani počutili varno v lastni državi. Libanon si mora s pomočjo misije UNIFIL prizadevati za posodobitev svojega političnega in gospodarskega sistema ter vzpostaviti avtoritativno oblast. Kot član Arabske lige mora Libanon še naprej delovati v skladu z resolucijami VSZN in začeti z miroljubnimi pogajanja in vzdrževanjem vojskovanja, da se doseže mir na tem območju. Libanon ter uporniške skupine v državi bi morale nemudoma končati vse vojaške aktivnosti vzdolž svojih meja z Izraelom in z drugimi državami ter doseči enoten pristop k reševanju spora z Izraelom.

Misija UNIFIL je leta 2009 še prisotna na območju severnega Libanona in se bo nadaljevala še v prihodnje. Dokler misiji in libanonskim oblastem ne bo uspelo ukrotiti uporniških skupin ter ustvariti administrativne oblasti v državi, bo prisotnost misije še potrebna. Prav gotovo bi mednarodna skupnost lahko posegla v ta problem na način, da bi mednarodne vladne in nevladne institucije pričele sodelovati pri izgradnji učinkovitejšega političnega sistema, ki bi ga Libanon vsekakor potreboval.

7 LITERATURA

1. Abiew, Francis Kofi. 1999. *The Evolution of the Doctrine and Practice of Humanitarian Intervention*. Haag, London, Boston: Kluwer Law International.
2. Badalič, Vasja. 2007. Vlada sem ne prihaja. Po vojni ni prišel nihče. *Dnevnik*, 18. avgust. Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/263373 (27. oktober 2008).
3. Bajoria, Jayshree. 2009. *Al-qaeda (a.k.a. Al-Qaida)*. Dostopno prek: <http://www.cfr.org/publication/9126/> (10. januar 2009).
4. Benčina, Dragoljuba in Iztok Simoniti. 1994. *Mednarodne Organizacije: Priročnik in vodnik*. Ljubljana: DZS.
5. Bint Jbeil. 2008a. *UN Resolutions On Lebanon*. Dostopno prek: <http://www.bintjbeil.com/E/un-resolutions.html> (10. april 2008).
6. --- 2008b. *United Nations Security Council Resolution 426*. Dostopno prek: <http://www.bintjbeil.com/E/un426.html> (11. april 2008).
7. Brynen Rex. 1990. *Sanctuary and Survival: The PLO in Lebanon*. Dostopno prek: http://www.arts.mcgill.ca/mepp/new_prrn/research/papers/brynen2.htm, (9. oktober 2008).
8. Chomsky, Noam. 2003. *Middle East Illusions*. Lanham: Rowland and Little Filed Publishers Inc.
9. CIA. 2008. *Lebanon*. Dostopno prek: www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/le.html (29. julij 2008).
10. Clawson, Patrich in Michael Eisenstadt. 2000. *The Last Arab-Israel Battlefield? Implications of an Israeli withdrawal from Lebanon*. Washington DC: A Washington Institute for Near East Policy Monograph.
11. Collelo Thomas. 1987. *Lebanon: A Country Study*. Washington: GPO for the Library of Congress. Dostopno prek: <http://countrystudies.us/lebanon/> (15. april 2008).
12. Collings, Dierdre. 1994. *Peace for Lebanon? From war to reconstruction*. Boulder, CO: Lyne Reinner Publishers, Inc.

13. Corm, Georges. 1986. *Geopolitique du conflit Libanais: etude historique et sociologique*. Paris: Editions La Decouverte.
14. Cossali, Paul. 2002. *A Survey Of Arab-Israeli Relations 1974–2001*. London: Europe Publications Ltd.
15. Crighton, Elizabeth in Martha Abele Mac Iver. 2000. The Evolution of Protracted Ethnic Conflict: Group Dominance and Political Underdevelopment in Northern Ireland and Lebanon. *Comparative politics* 24 (2): 120–130.
16. Crisis Group. 2006. *Conflict History: Lebanon*. Dostopno prek: http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?action=conflict_search&l=1&t=1&c_country=62 (9. november 2008).
17. Debeljak, Aleš. 1995. *Oblike religiozne imaginacije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
18. Delo. 2008. Hezbollah Izraelu napovedal vojno, 14. julij. Dostopno prek: <http://delo.si/clanek/o148889> (12. marec 2009).
19. DUPI: Danish Institute of International Affair. 1998. *Humanitarian Intervention: Legal and Political Aspects*. Copenhagen: DUPI.
20. El-Hajj, Jamal. 1997. *UNIFIL: Social and Economic Influence in South Lebanon*. Beirut: Beirut Press.
21. Feldman, Shai. 1992. Israel's involvement in Lebanon: 1975–1985. V *Foreign military Intervention*, ur. Ariel L. Levite, 129–161. New York: Columbia University Press.
22. Furlan, Branimir, Davorin Rečnik, Rudi Vrabič, Vasilije Maraš, Janez Cerkovnik, Branko Špur, Miloš Šonc, Marjan Tušak, Marjan Ivanuša, Boris Gorjup, Martin Kojadin, Kamil Lasić in Marko Unget. 2006. *Vojaška doktrina*. Ljubljana: Defensor.
23. Global Security. 2000-2008. *Hizballah*. Dostopno prek: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/hizballah.htm> (4. oktober 2008).

24. Goksel, Timur. 2007. *“UNIFIL – Peacekeepers in the Line of Fire”*. Beirut: Heinrich Boell foundation. Dostopno prek: <http://joshualandis.com/blog/?p=349&print=true> (13. junij 2008).
25. Grizold, Anton. 1999. *Evropska Varnost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
26. Grundy-warr, Carl in Clive Schofield. 1993. *The Loneliness of the long-distance peacekeepers: the experience of UNFCIYP and UNIFIL*. City of Durham: Durham University: Boundary and Security Bulletin.
27. Gutman, Roy in David Rieff, ur. 2007. *Crimes of War: What the Public Should Know 2.0*. London: W. W. Norton and Company.
28. Hiro, Dilip. 1996. *Dictionary of the Middle East*. London: Pinter Publisher.
29. Infoplease. 2007. *Shiites*. Dostopno prek: <http://www.infoplease.com/ce6/society/A0844916.html> (18. julij 2008).
30. IRIN. 2008. *UNIFIL mandate extended in south*. Dostopno prek: <http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=26106> (24. september 2008).
31. Jelušič, Ljubica. 2003. Mirovne operacije kot oblika globalne mirovne preventive pred širjenjem groženj. *Teorija in praksa* 40 (4): 627–646.
32. Katz, Yaakov. 2007. Israel fears UNIFIL’s power might shrink. *The Jerusalem Post*, (6. november). Dostopno prek: <http://www.jpost.com/servlet/Satellite?cid=1192380772139&pagename=JPost%2FJPArticle%2FShowFull> (3. september 2008).
33. Khilnani, Sunil. 2001. *The development of civil society*. Cambridge: Cambridge University Press.
34. Kjelien, Tore. 1996. *Lebanon religions and Peoples*. Dostopno prek: http://lexicorient.com/e.o/lebanon_4.htm (14. oktober 2008).
35. Klabbbers, Jan. 2002. *An introduction to International Institutional Law*. Cambridge: Cambridge University Press.
36. Larres, Klaus. 2008. *International Organizations*. Dostopno prek: www.americanforeignrelations.com/E-N/International_Organization.html (15. april 2008).

37. Library of Congress Country Studies. 1987. *Lebanon: Israel*. Dostopno prek: [http://lcweb2.gov/cgi-bin/query/r\)frd/cstody: field \(DOCID+Ib0139\)](http://lcweb2.gov/cgi-bin/query/r)frd/cstody:field(DOCID+Ib0139)) (12. julij 2008).
38. Lijpart, Arend. 1977. *Democracy in Plural Societies: A comparative exploration*. London, New Haven: Yale University Press.
39. McDermutt, Anthony. 1994. *United Nations Financing Problems and the New Generation of Peacekeeping and Peace enforcement*. Providence: Brown University.
40. NationMaster. 2005. *Operation Litani*. Dostopno prek: <http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Operation-Litani> (17. julij 2008).
41. Olson, Robert. 1984. Syria in the Maelstrom. *Current History* 83(489): 89–134.
42. Palmer Harik, Judith. 2004. *Hezbollah, The Changing Face of Terrorism*. London: I.B. Tauros and Co. LTS.
43. Prados, B. Alfred. 2007. *Lebanon: most recent developments*. CRS Report for Congress. Dostopno prek: www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33509.pdf (15. julij 2008).
44. Prezelj, Iztok. 2004. *Sistem kriznega menedžmenta v sodobni državi*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
45. Roberts, Guy Wilson. 2000. *Humanitarian Intervention: Definitions and Criteria*. CSS. Strategic Briefing Papers 3/1. Dostopno prek: http://www.victoria.ac.nz/css/docs/strategic_briefing_papers/vol.3%20jun%202000/hi.pdf (3. april 2008).
46. Roschanack, Shaery-Eisenlohr. 2008. *Shi'ite Lebanon: Transnational Religion and the Making of National Identities*. New York: Columbia University Press.
47. Rosen, Jenny. 2003. *The Lebanese Mosaic*. Lund: Department of political science, Lund University.
48. Ruebner, Joshua. 2000. *The South Lebanon Army (SLA): History, Collapse, Post-Withdrawal Status*. Washington: CRS Report for Congress.
49. SIOL portal. 2008. *Proračunski odbor ZN potrdil denar za mirovne operacije*. Dostopno prek: http://www.siol.net/svet/novice/2008/06/zn_denar_za_mirovne_operacije.aspx (12. marec 2009)

50. Snyder, H. Glenn in Paul Diesing. 1997. *Conflict among Nations, Bargain, Decision Making and System Structure in International Crises*. New Jersey: Princeton University Press.
51. Strategy Page. 2008. *Military Photos: South Lebanon UNIFIL Maps*. Dostopno prek: http://www.strategypage.com/military_photos/20067271548522.aspx (14. april 2008).
52. The Hashmonean. 2006. *Strategic Picture: Lebanon under Fire*. Dostopno prek: <http://hashmonean.com/2006/08/16/strategic-picture-lebanon-under-fire-comprehensive-analyses-i/> (17. oktober 2008).
53. Turk, Danilo. 1984. *Načelo neintervencije v mednarodnih odnosih in v mednarodnem pravu*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
54. UNFICYP. 2008. *About UNFICYP*. Dostopno prek: http://www.unficy.org/nqcontent.cfm?a_id=778&tt=graphic&lang=11 (27. julij 2008).
55. Videmšek, Boštjan in Jure Eržen. 2008. Tenka linija med mirom in vojon. *Delo*, 22. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/71426> (13. avgust 2008).
56. Warn, Matts. 1997. *A Voice of Resistance: the Point of View of Hizballah : perceptions, goals and strategies of an Islamic movement in Lebanon*. Dostopno prek: <http://almashriq.hiof.no/lebanon/300/320/324/324.2/hizballah/warn/index.html> (25. maj 2008).
57. Weinberger, Naomi Joy. 1986. *Syrian Intervention in Lebanon, The 1975–1976 Civil war*. New York: Oxford University.
58. Wenger, Martha in Julie Denny. 1990. Lebanon's Fifteen-Year War 1975–1990. *Middle East Report* 162: 21–24.
59. Združeni narodi. 1990. *The Blue Helmets: A review of United Nations peace-keeping*. New York: United Nations University Press.
60. --- 1991. *Ustanovna Listina Združenih Narodov in Statut Meddržavnega Sodišča*. Ljubljana: Narodna in Univerzitetna knjižnica.
61. --- 2003a. *Completed Peacekeeping Operations*. Dostopno prek: http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/co_mission/unefi.htm (17. junij 2008).

62. --- 2003b. *United Nations Security Council Resolutions on Lebanon*. Dostopno prek: <http://www.alhewar.com/UN%20Resolutions%20on%20Lebanon.htm> (10. julij 2008).
63. --- 2004. *An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*. Dostopno prek: [www.un.org/ Docs/ SG/ agpeace.html](http://www.un.org/Docs/SG/agpeace.html) (13. julij 2008).
64. --- 2005a. *United Nations Disengagement Observer Force*. Dostopno prek: <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/undof/> (23. maj 2008).
65. --- 2005b. *Security Council Resolution 1599*. Dostopno prek: securitycouncilreport.org/atf/cf/.../TL_SRES1599.pdf (15. september 2008).
66. --- 2006a. *Lebanon-Unifil-background*. Dostopno prek: [http:// www.un.org/ Depts/ dpko/missions/unifil/background.html](http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unifil/background.html) (12. september 2008).
67. --- 2006b. *Lebanon – Unifil – Mandate*. Dostopno prek: [http:// www.un.org/ Depts/dpko/missions/unifil/mandate.html](http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unifil/mandate.html) (17. maj 2008).
68. --- 2006c. *Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Force in Lebanon S/2006/26* Dostopno prek: [http:// domino.un.org/ unispal.NSF/ eed216406b50bf6485256ce10072f637/2a066c47641b5b6d852570fc00782a27!OpenDocument](http://domino.un.org/unispal.NSF/eed216406b50bf6485256ce10072f637/2a066c47641b5b6d852570fc00782a27!OpenDocument) (04. oktober 2008).
69. --- 2006d. *Cyprus-UNFIYCP-Mandate*. Dostopno prek: [http:// www.un.org/ Depts/dpko/missions/unficyp/mandate.html](http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unficyp/mandate.html) (27. april 2008).
70. --- 2008. *Lebanon-UNIFIL-UN Documents*. Dostopno prek: [http:// www.un.org/ Depts/dpko/missions/unifil/unifilDrs.htm](http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unifil/unifilDrs.htm) (29. april 2008).